

Αρ. Φακ.: Α.Σ.Α. 1/2018

Σ.Α.Α 13/2018

**Αυτεπάγγελτη Έκθεση
της Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων
ως Ανεξάρτητος Μηχανισμός Προώθησης, Προστασίας και
Παρακολούθησης της Σύμβασης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για
τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρία
αναφορικά με την
προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρίες
στους χώρους όπου διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις**

Υπεύθυνη :Ελένη Χ΄Ττοφή
Ερευνών Λειτουργός: Κυριάκος Κυριάκου

Λευκωσία, 31 Μαΐου 2019

1. Αντικείμενο Έρευνας – Μεθοδολογία

1.1.1 Το 2016, ο Πρόεδρος και ο Γραμματέας της Οργάνωσης Παραπληγικών Κύπρου (Ο.ΠΑ.Κ) κ.κ. Δημήτρης Λαμπριανίδης και Αντρέας Ιωάννου, αντίστοιχα, κοινοποίησαν στο Γραφείο μας επιστολή που είχαν αποστείλει στον θεατρικό Οργανισμό Κύπρου (ΘΟΚ), με θέμα «*Προσβασιμότητα σε άτομα που χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα αμφιθεάτρων και χώρων στους οποίους διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις*» και η οποία αφορούσε στην έλλειψη προσβασιμότητας του αμφιθεάτρου της Σχολής Τυφλών (αμφιθέατρο Μακαρίου Γ'), καθότι, η είσοδος στο εν λόγω αμφιθέατρο είναι από το πάνω διάζωμα και τα άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ) που χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα δεν έχουν πρόσβαση στο επίπεδο της σκηνής μέσω κατάλληλης διαδρομής

1.1.2 Ειδικότερα, με την εν λόγω επιστολή, η Ο.ΠΑ.Κ. είχε ζητήσει από τον ΘΟΚ τη λήψη μέτρων (α) για διασφάλιση στο μέγιστο δυνατό βαθμό της ισότιμης συμμετοχής των ΑμεΑ που χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα στις εκδηλώσεις που διοργανώνει ο ΘΟΚ ή που διοργανώνονται σε χώρους που διαχειρίζεται ο ΘΟΚ και (β) για αναβάθμιση της προσβασιμότητας των χώρων στους οποίους ανεβάζονται θεατρικές παραστάσεις από το ΘΟΚ, ακόμη και αν αυτοί δεν του ανήκουν ή/και ούτε τους διαχειρίζεται, ώστε οι ιδιοκτήτες/διαχειριστές τους να προβαίνουν στις αναγκαίες προσαρμογές στους εν λόγω χώρους για αύξηση της προσβασιμότητας τους.

1.1.3 Σύμφωνα με την επιστολή της Ο.ΠΑ.Κ., το φτωχό επίπεδο προσβασιμότητας στους εν λόγω χώρους αποκλείει και αποθαρρύνει τα ΑμεΑ που χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα να παρακολουθούν θεατρικές παραστάσεις, ενώ η μη λήψη μέτρων από το ΘΟΚ για αναβάθμιση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ που χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα στις θεατρικές παραστάσεις, συνιστά σοβαρή διάκριση εις βάρος τους.

1.2.1 Περαιτέρω, ο κ. Λαμπριανίδης ενημέρωσε το Γραφείο μας ότι ο αριθμός των θέσεων στην Κεντρική Σκηνή του θεάτρου του ΘΟΚ που προορίζονται για ΑμεΑ είναι πολύ μικρός σε σχέση με το συνολικό αριθμό των θέσεων και αυτές βρίσκονται σε προκαθορισμένα σημεία στο μπροστινό και το πίσω μέρος της αίθουσας. Συνακόλουθα, σύμφωνα με τον κ. Λαμπριανίδη, τα ΑμεΑ που επισκέπτονται την εν λόγω αίθουσα δεν έχουν τη δυνατότητα επιλογής άλλου χώρου εντός της αίθουσας για να παρακολουθούν από εκεί τις παραστάσεις.

1.2.2 Σύμφωνα, επίσης με τον κ. Λαμπριανίδη, ο Ο.ΠΑ.Κ. ενημερώθηκε από το ΘΟΚ ότι θα εγκατασταθεί ειδικός ανελκυστήρας για να διευκολύνει την πρόσβαση στη σκηνή της εν λόγω αίθουσας των ΑμεΑ που διακινούνται με τροχοκάθισμα. Ωστόσο, σύμφωνα με τον κ. Λαμπριανίδη, παρότι ο Ο.ΠΑ.Κ. κάλεσε το ΘΟΚ όπως ο υπό αναφορά ανελκυστήρας εγκατασταθεί εντός της αίθουσας, ο ΘΟΚ προτίθεται να τον εγκαταστήσει εκτός της αίθουσας και η πρόσβαση στη σκηνή των ΑμεΑ που διακινούνται με τροχοκάθισμα, θα γίνεται από σημείο εκτός της αίθουσας διαμέσου των βοηθητικών χώρων της σκηνής αντί από την αίθουσα, όπως συμβαίνει και με τα υπόλοιπα άτομα.

1.3.1 Το 2018, η κ. Γ. Π. Μ., η οποία είναι μητέρα παιδιού με κινητική και ακουστική αναπηρία και Πρόεδρος της Παγκύπριας Οργάνωσης Γονέων και Φίλων Παιδιών με Εγκεφαλική και άλλες Αναπηρίες «Αγκαλιά Ελπίδας», υπέβαλε παράπονο στο Γραφείο μας κατά ΘΟΚ, αναφορικά με την προσβασιμότητα του θεάτρου του από τα ΑμεΑ.

1.3.2 Συγκεκριμένα, η κ. Π. έθεσε υπόψη του Γραφείου μας τα ακόλουθα:

- Στις 24 Φεβρουαρίου 2018, επισκέφθηκε το θέατρο του ΘΟΚ, μαζί με το παιδί της, τη διερμηνέα του και άλλα άτομα για την παρακολούθηση της παράστασης «Φυλές», η οποία παρουσιάζόταν στην αίθουσα του θεάτρου «Νέα Σκηνή».
- Η εν λόγω παράσταση εμπεριέχει διαλόγους στη νοηματική γλώσσα, αναφέρεται στην ψυχοκοινωνική διάσταση της ζωής των ατόμων με ακουστική αναπηρία και κατά τη διάρκεια της προβάλλονται υπερτίτλοι στην αγγλική και τουρκική γλώσσα και ως εκ τούτου, η έστω και μερική προσβασιμότητα της από άτομα με ακουστική αναπηρία ήταν ιδιαίτερα σημαντική τόσο για τους ίδιους αλλά, κυρίως, για το παιδί της.
- Ο υπεύθυνος της αίθουσας δεν τους επέτρεψε να εισέλθουν στην αίθουσα με το αιτιολογικό, αρχικά, ότι τα εισιτήρια της παράστασης είχαν εξαντληθεί αλλά ακολούθως τους ανέφερε ότι η συγκεκριμένη αίθουσα «δεν ήταν έτοιμη» να δεχτεί τροχοκάθισμα. Συγκεκριμένα, όπως τους διευκρίνισε ο υπεύθυνος, η συνήθης πρακτική που ακολουθείται όταν άτομα με κινητική αναπηρία επιθυμούν να παρακολουθήσουν παράσταση στη συγκεκριμένη αίθουσα, είναι η εκ των προτέρων ενημέρωση του ΘΟΚ για να προβαίνει στις αναγκαίες διευθετήσεις, ενώ, πρόσθεσε, ο λόγος που δεν τους είχε επιτρέψει να παρακολουθήσουν την παράσταση ήταν για τη διαφύλαξη της αξιοπρέπειας του παιδιού, αφού επιθυμούσε να το τοποθετήσει στην πρώτη σειρά καθισμάτων και όχι σε οποιοδήποτε άλλο σημείο της αίθουσας.
- Παρότι είχε προτείνει στον υπεύθυνο να κρατάει η ίδια το παιδί της κατά τη διάρκεια της παράστασης, αυτός και πάλι δεν τους επέτρεψε να εισέλθουν στην αίθουσα και γι' αυτό, λόγω της άσχημης ψυχολογικής κατάστασης στην οποία είχε περιέλθει το παιδί της παρακολούθησαν την παράσταση «Η Στέλλα με τα Κόκκινα Γάντια».

- Έχει την άποψη ότι ο ΘΟΚ θα πρέπει να προβαίνει στις αναγκαίες διευθετήσεις ώστε ανά πάσα στιγμή να υπάρχει χώρος για την τοποθέτηση τροχοκαθίσματος εντός της αίθουσας, ως επίσης και διαθέσιμη θέση για άτομα με αναπηρία (ΑμεΑ) στις πρώτες σειρές καθισμάτων, ώστε τα ΑμεΑ να είναι εγγύτερα στον υποτιτισμό της παράστασης και στην ακουστική της περιγραφή.

1.3.3 Σύμφωνα επίσης με την κ. Π., το πιο πάνω συμβάν αποτελεί διάκριση εις βάρος του παιδιού της λόγω της αναπηρίας του, συνιστά προσβολή της αξιοπρέπειας του και δεν συνάδει με τις πρόνοιες της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, η οποία διαφυλάττει το δικαίωμα των ατόμων με αναπηρίες (ΑμεΑ) για ισότιμη πρόσβαση σε εγκαταστάσεις που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό και στην πολιτιστική ζωή.

1.4 Με αφορμή τα προαναφερθέντα και στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του Επιτρόπου Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων να ενεργεί, βάσει σχετικής απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου του 2012, ως ανεξάρτητος μηχανισμός για την προώθηση, προστασία και παρακολούθηση της εφαρμογής της Σύμβασης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, το Γραφείο ζήτησε και έλαβε τα σχόλια και τις απόψεις του ΘΟΚ αναφορικά με το περιστατικό της 24^{ης} Φεβρουαρίου 2018 και σε σχέση με την προσβασιμότητα του θεάτρου του (Κεντρική και Νέα Σκηνή) από τα ΑμεΑ.¹

1.5 Περαιτέρω, το Γραφείο μας προέβη αυτεπάγγελτα στη διερεύνηση του ευρύτερου θέματος της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στους χώρους όπου διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις και προς τούτο, ζητήθηκαν, αρχικά, τα σχόλια και οι απόψεις το ΘΟΚ σε σχέση με την προσβασιμότητα των ΑμεΑ στο αμφιθέατρο της Σχολής Τυφλών (Μακαρίου Γ΄) στο οποίο πραγματοποιούνται, εδώ και αρκετά χρόνια, παραστάσεις του,² και στη συνέχεια του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού σε σχέση με το εν λόγω αμφιθέατρο, καθώς και των Δήμων Λευκωσίας, Στροβόλου, Αγλαντζιάς, Λατσιών, Λάρνακας, Λεμεσού, Πάφου και Σωτήρας και του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (Ρ.Ι.Κ.), σε σχέση με την προσβασιμότητα των ΑμεΑ στους χώρους που διαχειρίζονται και στους οποίους διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις.³

1.6 Στις σχετικές επιστολές του Γραφείου μας για το πιο πάνω ζήτημα ανταποκρίθηκαν μόνο ο ΘΟΚ και οι Δήμοι Αγλαντζιάς, Λατσιών, Λάρνακας, Λεμεσού και Πάφου.

1.7 Ακολουθώντας και ανεξαρτήτως της ανταπόκρισης ή μη στις επιστολές του Γραφείου μας, Λειτουργός του Γραφείου μας επισκέφθηκε τους υπό αναφορά χώρους για διαπίστωση του επιπέδου προσβασιμότητας τους από τα ΑμεΑ

¹ Επιστολή ημερομηνίας 19 Μαρτίου 2018

² Επιστολή ημερομηνίας 19 Μαρτίου 2018

³ Επιστολές ημερομηνιών 15 Μαΐου 2018

και, ειδικότερα, κατά πόσον στους εν λόγω χώρους διασφαλίζεται επαρκής αλυσίδα προσβασιμότητας από το χώρο στάθμευσης μέχρι και το χώρο διεξαγωγής των παραστάσεων/ εκδηλώσεων, ως επίσης και εάν εντός των εν λόγω χώρων τα ΑμεΑ μπορούν άνετα και με ασφάλεια να παρακολουθούν τις διεξαχθείσες παραστάσεις/εκδηλώσεις. Σημειώνεται ότι όλες οι επιτόπιες επισκέψεις έγιναν στην παρουσία αρμόδιων Λειτουργών/Τεχνικών, οι οποίοι παρείχαν και τις αναγκαίες πληροφορίες/διευκρινίσεις επί του θέματος.

2. Χώροι στους οποίους διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις που εξετάστηκαν

2.1 Θέατρο Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου (ΘΟΚ)

2.1.1 Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΘΟΚ με επιστολές του ημερ. 2 Απριλίου 2018, έθεσε υπόψη του Γραφείου μας τα ακόλουθα αναφορικά με την προσβασιμότητα των ΑμεΑ στο Θέατρο του ΘΟΚ:

- Στην Κεντρική Σκηνή οι θέσεις για τροχοκαθίσματα είναι σταθερές, ενώ στη Νέα Σκηνή οι αντίστοιχες θέσεις δεν είναι προκαθορισμένες αλλά μεταβάλλονται ανάλογα με την εκάστοτε διαρρύθμιση και τις ανάγκες της εκάστοτε παραγωγής. Ειδικότερα, οι εν λόγω θέσεις στη Νέα Σκηνή καθορίζονται πριν από την έναρξη των παραστάσεων κάθε παραγωγής στις πρώτες θέσεις καθισμάτων και το ταμείο ενημερώνεται σχετικά για να κάνει τις ανάλογες κρατήσεις.
- Οι θέσεις για τροχοκαθίσματα, στην περίπτωση που δεν γίνει εκ των προτέρων κράτηση τους από ΑμεΑ, διατηρούνται ελεύθερες μέχρι και πέντε λεπτά πριν από την έναρξη της παράστασης και ακολούθως διατίθενται σε άτομα που προσέρχονται στο θέατρο χωρίς κράτηση, νοουμένου ότι δεν υπάρχει άτομο με αναπηρία που ζητά θέση για τροχοκάθισμα. Συνακόλουθα, χωρίς εκ των προτέρων κράτηση συγκεκριμένων θέσεων, δεν υπάρχει τρόπος να διασφαλίζονται αριθμοί θέσεων για τους συνοδούς των ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ). Αυτό ισχύει για όλα τα άτομα που επιθυμούν να επιλέξουν συγκεκριμένο κάθισμα διαφορετικά τα καθίσματα δίνονται με σειρά χρονικής προτεραιότητας, πλην των θέσεων για τροχοκάθισμα που κρατούνται πάντα και εάν δεν διατεθούν σε ΑμεΑ μέχρι και πέντε λεπτά πριν την παράσταση, διατίθενται σε άλλα άτομα που περιμένουν στο ταμείο με την προσθήκη καρεκλών στον κενό χώρο.
- Το θέατρο διαθέτει χώρους υγιεινής που είναι ανά πάσα στιγμή προσβάσιμοι από ΑμεΑ.

2.1.2 Διαπιστώσεις επιτόπιας επίσκεψης:

- Παρότι το θέατρο δεν διαθέτει χώρους στάθμευσης για ΑμεΑ, δύο από τους χώρους στάθμευσης του προσωπικού που βρίσκονται στο πλάι

του κτιρίου έχουν μετατραπεί για να χρησιμοποιούνται από ΑμεΑ όταν διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις. Η απρόσκοπτη πρόσβαση στους εν λόγω χώρους στάθμευσης παρεμποδίζεται από μπάρα, αλλά ο φρουρός ασφαλείας την ανοίγει όταν προσέρχονται ΑμεΑ.

- Μπροστά από το κτίριο του ΘΟΚ υπάρχει στάση όπου μπορούν να αποβιβάζονται από τα οχήματα τα ΑμεΑ.
- Υπάρχει ράμπα πρόσβασης των ΑμεΑ στο κτίριο, τόσο από μπροστά (κεντρική είσοδος) όσο και από το πλάι που βρίσκονται οι χώροι στάθμευσης για ΑμεΑ, αλλά δεν υπάρχει διάδρομος όδευσης τυφλών.
- Παρότι η ράμπα στο πλάι δεν παρέχει πρόσβαση προς την κεντρική είσοδο του θεάτρου αλλά προς το χώρο εισόδου του προσωπικού του ΘΟΚ, λόγω της γειννίας της με το χώρο στάθμευσης των ΑμεΑ, επιτρέπεται στα ΑμεΑ να εισέρχονται στο κτίριο από το συγκεκριμένο σημείο για να μην αναγκάζονται να διανύουν την απόσταση μέχρι την κεντρική είσοδο. Στη συνέχεια, διαμέσου των εσωτερικών διαδρόμων του κτιρίου, το πλάτος των οποίων είναι ικανοποιητικό και δεν διαθέτουν οποιαδήποτε σκαλοπάτια, τα ΑμεΑ κατευθύνονται προς τα ταμεία για να πάρουν τα εισιτήρια τους και να εισέλθουν στην αίθουσα του θεάτρου από την κεντρική της είσοδο.
- Υπάρχουν χώροι υγιεινής για ΑμεΑ που είναι εύκολα προσβάσιμοι τόσο από την Κεντρική όσο και από τη Νέα Σκηνή.
- Στην Κεντρική Σκηνή υπάρχουν διαμορφωμένες θέσεις για ΑμεΑ μπροστά και πίσω, οι οποίες είναι πλήρως προσβάσιμες από ΑμεΑ και δίπλα τους έχει χώρο για το συνοδό των ΑμεΑ (όταν υπάρχει).
- Όταν παραστεί ανάγκη, διαμορφώνονται επιπλέον θέσεις για ΑμεΑ στο πίσω μέρος του θεάτρου, ενώ, όταν δεν χρησιμοποιείται η (μετακινούμενη) προέκταση της σκηνής, μπορούν να μπου μπροστά από τη σκηνή και άλλα ΑμεΑ.
- Όλες οι θέσεις είναι πλήρως προσβάσιμες και είναι κοντά σε εξόδους ασφαλείας.
- Στη Νέα Σκηνή, όλες οι θέσεις/καρέκλες δεν είναι σταθερές αλλά μετακινούμενες και διαμορφώνονται αναλόγως των αναγκών της παράστασης.
- Ο χώρος για τα ΑμεΑ είναι μπροστά και είναι πλήρως προσβάσιμος.
- Όταν δεν παρουσιαστεί οποιοδήποτε ΑμεΑ για να παρακολουθήσει την παράσταση, στους χώρους που προορίζονται για ΑμεΑ τοποθετούνται θέσεις/καρέκλες και παραχωρούνται σε άλλα άτομα.

2.2 Αμφιθέατρο Σχολής Τυφλών (Μακαρίου Γ΄)

2.2.1 Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού δεν ανταποκρίθηκε στην επιστολή του Γραφείου μας αναφορικά με το αμφιθέατρο της Σχολής Τυφλών (Μακαρίου Γ΄). Ως εκ τούτου, όλες οι πληροφορίες που αντλήθηκαν για το συγκεκριμένο αμφιθέατρο ήταν από το ΘΟΚ, ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του οποίου έθεσε υπόψη του Γραφείου μας τα εξής:

- Ο ΘΟΚ δεν είναι πλέον αρμόδιος για την αναβάθμιση κτιριακών υποδομών (θεατρικών χώρων) καθότι η συγκεκριμένη αρμοδιότητα έχει μεταφερθεί στις Πολιτιστικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Κατά συνέπεια, παρότι ο ΘΟΚ είναι θέσμιος ενοικιαστής του συγκεκριμένου αμφιθεάτρου, δεν έχει οποιαδήποτε αρμοδιότητα αναφορικά με τις κτιριακές εγκαταστάσεις του.
- Το πρόβλημα (της προσβασιμότητας) στο υπό αναφορά αμφιθέατρο προέκυψε επειδή είχε εκφραστεί η άποψη ότι τα άτομα που διακινούνται με τροχοκάθισμα έπρεπε να έχουν το δικαίωμα επιλογής θέσεων της αρεσκείας τους (στο κάτω μέρος των κερκίδων) και να μην είναι προκαθορισμένες οι θέσεις τους.
- Προς τούτο, το 2016 εξετάστηκε το θέμα της προσβασιμότητας του αμφιθεάτρου και το ενδεχόμενο τα ΑμεΑ να εισέρχονται στο χώρο από διαφορετική είσοδο από την είσοδο κοινού ώστε να έχουν πρόσβαση στο επίπεδο της σκηνής/ορχήστρας. Κάτι τέτοιο θα προϋπόθετε, όμως, την είσοδο των ΑμεΑ από τα καμαρίνια ή από το σημείο εισόδου των συντελεστών της παράστασης.
- Για το συγκεκριμένο θέμα, η θέση του ΘΟΚ ήταν πως δεν θα έπρεπε να επιτρεπόταν η είσοδος των ΑμεΑ στο θέατρο από μη εξουσιοδοτημένη είσοδο, καθότι θα αναφύονταν άλλα πιθανά προβλήματα ή κίνδυνοι που από τη φύση του χώρου δεν θα μπορούσαν να αποφευχθούν, όπως άμεση πρόσβαση στο χώρο που βάζονται ή ντύνονται οι ηθοποιοί που δεν είναι προς κοινή θέα, στον εξοπλισμό που χρησιμοποιείται από το προσωπικό και δεν είναι για θέαση ή ασφαλής για το κοινό κλπ..
- Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει επανειλημμένες συναντήσεις αναφορικά με την προσβασιμότητα των ΑμεΑ στο συγκεκριμένο αμφιθέατρο και οποιεσδήποτε αλλαγές παραπέμπονται από τους ιδιοκτήτες (Σχολή Τυφλών) στην επικείμενη αναβάθμιση του αμφιθεάτρου, σε σχέση με την οποία η Σχολή Τυφλών έχει ήδη ξεκινήσει διαδικασίες μελέτης, υπό την προεδρία του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού.

2.2.2 Διαπιστώσεις επιτόπιας επίσκεψης:

- Δεν υπάρχουν διαμορφωμένοι χώροι στάθμευσης για ΑμεΑ, ούτε μπροστά από την κεντρική είσοδο του θεάτρου, ούτε από πίσω/κοντά στη σκηνή. Επίσης, δεν υπάρχει κόλπος στάσης/στάθμευσης μπροστά από την κεντρική είσοδο, παρά μόνο στάση λεωφορείου.
- Στην κεντρική είσοδο του αμφιθεάτρου δεν υπάρχει ράμπα πρόσβασης για τα ΑμεΑ που διακινούνται με τροχοκάθισμα παρά μόνο σκαλοπάτια. Συνακόλουθα, η πρόσβαση τους στην κεντρική είσοδο είναι εφικτή μόνο από το πλάι των παρακείμενων καταστημάτων, νοουμένου, όμως, ότι δεν θα υπάρχουν σταθμευμένα οχήματα στο πεζοδρόμιο μπροστά από τα εν λόγω καταστήματα.
- Μετά την κεντρική είσοδο και μέχρι το χώρο του αμφιθεάτρου, υπάρχει, αρχικά, ανηφορικό μονοπάτι από ασφαλτο, το οποίο χρήζει συντήρησης για να καταστεί ομαλό και δεν διαθέτει χειρολισθήρα και, ακολούθως, μεγάλη κατηφορική ράμπα, επίσης χωρίς χειρολισθήρα.
- Το μπετόν στη σημείο πρόσβασης στο χώρο του αμφιθεάτρου είναι φθαρμένο και πολύ πιθανό να δυσκολεύει την είσοδο/έξοδο των ΑμεΑ που διακινούνται με τροχοκάθισμα.
- Τα ΑμεΑ μπορούν να παρακολουθούν τις εκδηλώσεις/παραστάσεις μόνο από το διάδρομο στο πάνω μέρος των εξεδρών, ο οποίος είναι αρκετά στενός και δεν διαθέτει τοιχαράκι/σκαλοπάτι ασφάλειας. Συνεπώς, πιθανό να τίθεται θέμα ασφάλειας για τα ΑμεΑ που παρακολουθούν την παράσταση από το συγκεκριμένο σημείο, καθώς και να δημιουργείται αναστάτωση όταν ΑμεΑ που δεν βρίσκεται κοντά στην είσοδο/έξοδο στο χώρο του αμφιθεάτρου επιθυμεί να μεταβεί στο χώρο υγιεινής, καθότι θα πρέπει αναγκαστικά να μετακινηθούν τα υπόλοιπα ΑμεΑ που βρίσκονται εγγύτερα στην είσοδο/έξοδο.
- Ο χώρος υγιεινής για ΑμεΑ βρίσκεται κοντά στην είσοδο/έξοδο και ακριβώς έξω από το χώρο του αμφιθεάτρου, διαθέτει σήμανση και θα είναι προσβάσιμος για ΑμεΑ, νοουμένου ότι θα υπερκεραστούν τα προαναφερθέντα ζητήματα.
- Στο μπροστινό μέρος του αμφιθεάτρου, δηλαδή, κοντά ή/και επί της σκηνής/ορχήστρας δεν υπάρχουν θέσεις για ΑμεΑ.
- Αριστερά από το σημείο στο οποίο βρίσκεται η σκηνή, υπάρχει μικρός χώρος στάθμευσης, στον οποίο όμως δεν υπάρχουν διαμορφωμένοι χώροι στάθμευσης για ΑμεΑ.

2.3 Αμφιθέατρο Πολιτιστικού Κέντρου «Το Σκαλί» Αγλαντζιάς

2.3.1 Ο Αν. Δημοτικός Μηχανικός του Δήμου Αγλαντζιάς πληροφόρησε το Γραφείο μας για τα ακόλουθα σε σχέση με την προσβασιμότητα των ΑμεΑ στο αμφιθέατρο του Πολιτιστικού Κέντρου «Το Σκαλί»:⁴

- Το Πολιτιστικό Κέντρο ανεγέρθηκε το 1995, δηλαδή, προτού τεθεί σε εφαρμογή ο Κανονισμός 61Η των περί Οδών και Οικοδομών Κανονισμών, αλλά ο Δήμος έχει μεριμνήσει για τη δημιουργία αλυσίδας πρόσβασης, λαμβάνοντας όλα τα αναγκαία μέτρα για την άνετη και ασφαλή πρόσβαση των ΑμεΑ στο χώρο του Κέντρου.
- Στην είσοδο του Κέντρου, υπάρχει αναρτημένη πινακίδα με το διεθνές σήμα αναπηρίας, στο οποίο αναγράφεται το τηλέφωνο του επί καθηκοντι ατόμου που είναι υπεύθυνο για την εξυπηρέτηση, παροχή βοήθειας και πληροφόρηση των ΑμεΑ.
- Έχουν διαμορφωθεί και σηματοδοτηθεί χώροι στάθμευσης για ΑμεΑ στο επίπεδο της κύριας εισόδου (τέρμα της οδού Αγίου Γεωργίου) καθώς και επιπλέον χώροι στάθμευσης για ΑμεΑ στο χαμηλότερο επίπεδο της εισόδου. Περαιτέρω, στο χαμηλότερο επίπεδο της σκηνής/ορχήστρας του αμφιθεάτρου (βόρεια είσοδος) έχει διαμορφωθεί επιπλέον χώρος στάθμευσης με την κατάλληλη σήμανση. Ως επακόλουθο, τα ΑμεΑ έχουν άμεση πρόσβαση στις ειδικά διαμορφωμένες και χωροθετημένες θέσεις για τροχοκαθίσματα τόσο στο πάνω μέρος των καθισμάτων όσο και στο κάτω μέρος, στο επίπεδο της σκηνής/ορχήστρας.

2.3.2 Διαπιστώσεις επιτόπιας επίσκεψης:

- Υπάρχουν διαμορφωμένοι χώροι στάθμευσης για ΑμεΑ τόσο σε απόσταση από την είσοδο του αμφιθεάτρου όσο και ακριβώς έξω από αυτήν, στους οποίους υπάρχει κατάλληλη σήμανση.
- Ο χώρος του αμφιθεάτρου είναι πλήρως προσβάσιμος από τους χώρους στάθμευσης, καθότι βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με αυτούς, όπως και οι χώροι υγιεινής για ΑμεΑ.
- Στο πάνω μέρος των εξεδρών/κερκίδων υπάρχει πλατύς διάδρομος και ειδικά διαμορφωμένος χώρος για τα ΑμεΑ, με τοιχαράκι/σκαλοπάτι ασφαλείας.
- Το επίπεδο της σκηνής/ορχήστρας επίσης είναι προσβάσιμο από τα ΑμεΑ, καθότι υπάρχει χώρος στάσης στο κάτω μέρος του, απ' όπου τα

⁴ Επιστολή ημερομηνίας 21 Ιουνίου 2018

ΑμεΑ μπορούν να εισέρχονται στο χώρο της σκηνής/ορχήστρας, όπου είναι διαμορφωμένες θέσεις για ΑμεΑ.

- Όταν πραγματοποιούνται παραστάσεις/εκδηλώσεις, υπάρχει πάντα επιτόπου άτομο του Δήμου για την παροχή βοήθειας στα ΑμεΑ και για να διασφαλίζει ότι οι χώροι στάθμευσης τους δεν χρησιμοποιούνται από άλλα άτομα.

2.4 Δημοτικό Θέατρο Λατσιών

2.4.1 Ο Δήμαρχος Λατσιών έθεσε υπόψη του Γραφείου μας τα πιο κάτω αναφορικά με την προσβασιμότητα των ΑμεΑ στο Δημοτικό Θέατρο:⁵

- Με την κατασκευή του Δημοτικού Μεγάρου και του Δημοτικού Θεάτρου, έχει διασφαλιστεί η προσβασιμότητα των ΑμεΑ τόσο στα γραφεία του Δήμου όσο και στο Δημοτικό Θέατρο.
- Υπάρχουν είκοσι χώροι στάθμευσης προσβάσιμοι από ΑμεΑ και στην είσοδο του Δημαρχείου έχει κατασκευαστεί ειδική ράμπα για την πρόσβαση των ΑμεΑ.
- Εντός του θεάτρου υπάρχουν επτά θέσεις για τροχοκαθίσματα ΑμεΑ με την κατάλληλη σήμανση και εύκολα προσβάσιμες, ενώ πλήρως προσβάσιμος είναι και ο χώρος υγιεινής των ΑμεΑ, σε σχέση με τον οποίο υπάρχουν αναρτημένες καθοδηγητικές πινακίδες.

2.4.2 Διαπιστώσεις επιτόπιας επίσκεψης:

- Υπάρχουν χώροι στάθμευσης για ΑμεΑ και ράμπα για πρόσβαση τους στο κτίριο, καθώς και χειρολισθήρας για διευκόλυνση της πρόσβασης στο κτίριο των ατόμων με μειωμένη κινητικότητα (ΑΜΚ).
- Εντός του κτιρίου υπάρχει κατάλληλη σήμανση προς το χώρο υγιεινής για ΑμεΑ, ο οποίος είναι προσβάσιμος.
- Η διαδρομή μέχρι την είσοδο στο θέατρο είναι προσβάσιμη.
- Στο πίσω μέρος των κερκίδων του θεάτρου έχουν διαμορφωθεί θέσεις για ΑμεΑ, στις οποίες υπάρχει σήμανση, όπου μπορούν να κάθονται και οι τυχόν συνοδοί τους.

⁵ Επιστολή με αρ. φακ. Δ.Λ.59.14.1/1, Δ.Λ.4.3.1/6, ημερομηνίας 15 Ιουνίου 2018

- Τα ΑμεΑ δεν έχουν πρόσβαση στο μπροστινό μέρος του θεάτρου, επειδή οι διάδρομοι έχουν σκαλοπάτια.
- Οι έξοδοι ασφαλείας βρίσκονται στο μπροστινό μέρος του θεάτρου και δεν είναι προσβάσιμες από τα ΑμεΑ, ενώ καταλήγουν σε υπόγειο χώρο με σκαλοπάτια πρόσβασης στο επίπεδο του εδάφους. Ως εκ τούτου, δεν μπορούν χρησιμοποιηθούν ούτε για πρόσβαση των ΑμεΑ στο χώρο του θεάτρου.

2.5 Δημοτικό Θέατρο και Παττίχειο Δημοτικό Αμφιθέατρο Λάρνακας

2.5.1 Ο Δημοτικός Μηχανικός του Δήμου Λάρνακας ανέφερε στο Γραφείο μας τα πιο κάτω αναφορικά με την προσβασιμότητα των ΑμεΑ στο Δημοτικό Θέατρο και στο Παττίχειο Δημοτικό Αμφιθέατρο Λάρνακας.⁶

- Τόσο το Παττίχειο Δημοτικό Αμφιθέατρο όσο και το Δημοτικό Θέατρο Λάρνακας, διαθέτουν θέσεις που παραχωρούνται αποκλειστικά σε ΑμεΑ, οι οποίες είναι εύκολα προσβάσιμες ανά πάσα στιγμή.
- Και στα δύο θέατρα υπάρχουν χώροι υγιεινής για ΑμεΑ που είναι εύκολα προσβάσιμοι ακόμη και κατά τη διάρκεια της παράστασης/εκδήλωσης.
- Παρότι στους υφιστάμενους χώρους στάθμευσης των δύο θεάτρων δεν υπάρχουν χώροι στάθμευσης για ΑμεΑ, έχουν δοθεί οδηγίες για μετατροπή αριθμού υφιστάμενων χώρων στάθμευσης σε χώρους στάθμευσης για ΑμεΑ.

2.5.2 Διαπιστώσεις επιτόπιας επίσκεψης:

- Το Δημοτικό Θέατρο διαθέτει περιορισμένο αριθμό χώρων στάθμευσης και ένας εξ αυτών είναι για ΑμεΑ.
- Σε μικρή απόσταση από το χώρο στάθμευσης και στο πλάι της κεντρικής εισόδου του θεάτρου βρίσκεται η ράμπα για τα ΑμεΑ που καταλήγει στην κεντρική είσοδο, όπου, όμως, υπάρχει μικρό σκαλοπάτι (περί τα 3-4 εκ.) που πιθανό να δυσκολεύει τα ΑμεΑ ή/και τα ΑΜΚ.
- Οι θέσεις για τα ΑμεΑ βρίσκονται στο διάδρομο στο μέσο περίπου των κερκίδων και ο εν λόγω διάδρομος καταλήγει στην έξοδο κινδύνου, όπου τοποθετείται κινητή μεταλλική ράμπα με χειρολισθήρες για χρήση από ΑμεΑ.

⁶ Επιστολή με αρ. φακ. Τ.Υ.643.Ε681, ημερομηνίας 13 Ιουνίου 2018

- Εντός του θεάτρου υπάρχουν προσβάσιμοι χώροι υγιεινής για ΑμεΑ.
- Στο χώρο του θεάτρου εκτελούνται έργα και ενδεχομένως ο σχεδιασμός τους να περιλαμβάνει τη διαμόρφωση επιπρόσθετων χώρων στάθμευσης για ΑμεΑ ή/και την κατασκευή και δεύτερης ράμπας πρόσβασης προς το κτίριο του θεάτρου.
- Η πρόσβαση στο Παττίχειο Δημοτικό Αμφιθέατρο από τη Λεωφόρο Φανερωμένης, επιτρέπεται μόνο σε πεζούς διαμέσου πεζόδρομου, αλλά έχουν δοθεί οδηγίες στο φρουρό ασφάλειας να επιτρέπει την είσοδο στον πεζόδρομο των οχημάτων των ΑΜΕΑ για να μπορούν να σταθμεύουν κοντά στο αμφιθέατρο.
- Κοντά στο αμφιθέατρο δεν υπάρχουν σηματοδοτημένοι χώροι στάθμευσης για ΑμεΑ, αλλά μπορούν να σταθμεύουν τα οχήματά τους στο χώρο των επισήμων, όπου υπάρχει άτομο του Δήμου για να τους διευκολύνει.
- Στο πλάι του θεάτρου υπάρχει ράμπα με πρόσβαση στο μέσο των κερκίδων, όπου έχουν αφαιρεθεί θέσεις και διαμορφώθηκε χώρος απ' όπου μπορούν τα ΑμεΑ να παρακολουθήσουν την παράσταση/εκδήλωση. Πίσω από το συγκεκριμένο χώρο υπάρχουν θέσεις που χρησιμοποιούνται από τους τυχόν συνοδούς των ΑμεΑ.
- Από την πλευρά της Λεωφόρου Αρτέμιδος υπάρχει χώρος στάθμευσης κοντά στο αμφιθέατρο, από τον οποίο τα ΑμεΑ μπορούν να προσέρχονται στο αμφιθέατρο και να εισέρχονται από την είσοδο στο πάνω μέρος των κερκίδων με τη χρήση κινητής μεταλλικής ράμπας με χειρολισθήρες.
- Στο πάνω μέρος των κερκίδων υπάρχει πολύ πλατύς διάδρομος, απ' όπου τα ΑμεΑ μπορούν άνετα και με ασφάλεια να παρακολουθούν τις παραστάσεις/εκδηλώσεις.
- Υπάρχει χώρος υγιεινής για ΑμεΑ στο πλάι των κερκίδων και είναι προσβάσιμος από τα ΑμεΑ.

2.6 Δημοτικό Κηποθέατρο και Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο Λεμεσού

2.6.1 Η Δημοτική Γραμματέας του Δήμου Λεμεσού ενημέρωσε το Γραφείο μας για τα ακόλουθα σε σχέση με την προσβασιμότητα των ΑμεΑ στο Δημοτικό Κηποθέατρο και στο Παττίχειο Δημοτικό Θέατρο Λεμεσού:⁷

⁷ Επιστολή με αρ. φακ. αρ. φακ. 7.14.02, ημερομηνίας 31 Μαΐου 2018

- Στα υπό αναφορά θέατρα υπάρχουν χώροι στάθμευσης και χώροι υγιεινής προσβάσιμοι από ΑμεΑ.
- Οι ταξιθέτες των θεάτρων έχουν πάγιες οδηγίες να αναλαμβάνουν την καθοδήγηση των ΑμεΑ τόσο στις θέσεις τους όσο και στους χώρους υγιεινής.

2.6.2 Διαπιστώσεις επιτόπιας επίσκεψης:

- Το Δημοτικό Κηποθέατρο Λεμεσού δεν διαθέτει δικό του χώρο στάθμευσης και για τις ανάγκες του χρησιμοποιείται ο παρακείμενος δημοτικός χώρος στάθμευσης, στον οποίο είναι διαμορφωμένος μεγάλος αριθμός χώρων στάθμευσης για ΑμεΑ. Ωστόσο, όταν πραγματοποιούνται παραστάσεις/εκδηλώσεις στο εν λόγω θέατρο, τοποθετείται κορδέλα στο δρόμο μπροστά από την είσοδο του θεάτρου και πινακίδες ότι πρόκειται για χώρο στάθμευση για ΑμεΑ, ενώ ο τροχονόμος του Δήμου δεν επιτρέπει τη στάθμευση στο συγκεκριμένο σημείο άλλων ατόμων πέραν των ΑμεΑ.
- Από την είσοδο του θεάτρου μέχρι και το χώρο των κερκίδων, η πρόσβαση είναι ομαλή και χωρίς εμπόδια.
- Στο μπροστινό μέρος των κερκίδων υπάρχουν διαμορφωμένες πέντε θέσεις για ΑμεΑ. Όταν, όμως παρίσταται ανάγκη λόγω της προσέλευσης μεγαλύτερου αριθμού ΑμεΑ ή όταν τα ΑμεΑ επιθυμούν να παρακολουθήσουν την παράσταση/εκδήλωση από άλλο σημείο του αμφιθεάτρου, υπάρχει επαρκής χώρος στους δύο διαδρόμους που βρίσκονται ψηλότερα μεταξύ των κερκίδων. Λόγω, όμως της κλίσης που υπάρχει μέχρι τους εν λόγω διαδρόμους, οι πρόσβαση των ΑμεΑ σ' αυτούς είναι εφικτή μόνο είτε με τη βοήθεια του συνοδού τους (αν υπάρχει) είτε του ταξιθέτη ή των υπαλλήλων του Δήμου.
- Υπάρχει χώρος υγιεινής για ΑμεΑ στο πλάι της σκηνής, αλλά, παρόλες τις προσπάθειες που καταβάλλει ο Δήμος, πολλές φορές χρησιμοποιείται και από άτομα χωρίς αναπηρία.
- Στο Πατίχειο Θέατρο Λεμεσού υπάρχει χώρος στάθμευσης για ΑμεΑ στο πλάι του θεάτρου και η πρόσβαση σ' αυτόν είναι ελεγχόμενη με ράμπα που την ανοίγουν οι υπεύθυνοι του θεάτρου κατόπιν συνεννόησης με τα ΑμεΑ που επιθυμούν να τον χρησιμοποιήσει.
- Υπάρχει ράμπα πρόσβασης των ΑμεΑ από το χώρο στάθμευσης μέχρι το θέατρο.
- Εντός του θεάτρου υπάρχει ανελκυστήρας για ΑμεΑ για την πρόσβαση τους στο χώρο των κερκίδων, όπου υπάρχουν διαμορφωμένες θέσεις για ΑμεΑ στο πίσω μέρος τους.

- Η πρόσβαση των ΑμεΑ στο μπροστινό των κερκίδων είναι εφικτή μόνο με τη βοήθεια του προσωπικού του θεάτρου από το πλάι, αλλά είναι πολύ δύσκολη.
- Στο θέατρο υπάρχουν χώροι υγιεινής προσβάσιμοι από τα ΑμεΑ.

2.7 Μαρκίδειο Δημοτικό Θέατρο Πάφου

2.7.1 Ο Δημοτικός Μηχανικός του Δήμου Πάφου έθεσε υπόψη του Γραφείου μας τα εξής αναφορικά με την προσβασιμότητα των ΑμεΑ στο Μαρκίδειο Δημοτικό Θέατρο Πάφου και στο πρώην Κινηματοθέατρο Αττικόν:⁸

- Στην περίπτωση του Μαρκίδειου Δημοτικού Θεάτρου (καθώς και του πρώην Κινηματοθέατρου Αττικόν) έχουν εφαρμοστεί οι πρόνοιες των περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου και των σχετικών Κανονισμών αναφορικά με την προσβασιμότητα και χρήση από ΑμεΑ, ώστε να ανταποκρίνονται επαρκώς στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορούν στη μη διάκριση.
- Συνακόλουθα, μπορεί να θεωρηθεί ότι και η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες επίσης έχει τύχει εφαρμογής

2.7.2 Διαπιστώσεις επιτόπιας επίσκεψης:

- Στο πλάι του θεάτρου υπάρχουν διαμορφωμένοι χώροι στάθμευσης για ΑμεΑ. Οι εν λόγω χώροι, όπως και ο υπόλοιπος παρακείμενος χώρος στάθμευσης/πλατεία, είναι επιστρωμένοι με χαλίκι αλλά εντός των προσεχών μηνών θα ξεκινήσουν τα έργα ανακατασκευής της περιοχής.
- Το θέατρο είναι προσβάσιμο από τα ΑμεΑ μέσω των ραμπών που υπάρχουν στο μπροστινό του μέρος και στο πλάι.
- Εντός του θεάτρου υπάρχουν διαμορφωμένες θέσεις για ΑμεΑ στο μπροστινό μέρος των κερκίδων. Η πρόσβαση των ΑμεΑ στο πίσω μέρος των κερκίδων δεν είναι δυνατή.
- Εντός του θεάτρου υπάρχουν χώροι υγιεινής προσβάσιμοι από τα ΑμεΑ.

⁸ Επιστολή με αρ. φακ. αρ. φακ. 11.01.006, ημερομηνίας 1^η Αυγούστου 2018

2.8 Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου

Από την επιτόπια επίσκεψη στο Δημοτικό Θέατρο Στροβόλου διαπιστώθηκαν τα εξής:

- Έξω από το Δημοτικό θέατρο και πολύ κοντά στην κεντρική του είσοδο, υπάρχουν σηματοδοτημένοι χώροι στάθμευσης για ΑμεΑ.
- Υπάρχει ράμπα πρόσβασης των ΑμεΑ από το χώρο στάθμευσης μέχρι το θέατρο, η οποία όμως βρίσκεται από την άλλη πλευρά της κεντρικής εισόδου του θεάτρου αντί από αυτήν που βρίσκεται ο χώρος στάθμευσης.
- Η διαδρομή μέχρι την είσοδο στο θέατρο είναι προσβάσιμη.
- Στο πίσω μέρος των κερκίδων του θεάτρου έχουν διαμορφωθεί θέσεις για ΑμεΑ, αλλά δεν είναι δυνατή η πρόσβαση τους στο μπροστινό μέρος του θεάτρου.
- Οι έξοδοι ασφαλείας βρίσκονται στο μπροστινό μέρος του θεάτρου και δεν είναι προσβάσιμες από τα ΑμεΑ, ενώ καταλήγουν, όπως και στην περίπτωση του Δημοτικού Θεάτρου Λατσιών, καταλήγουν σε υπόγειο χώρο με σκαλοπάτια πρόσβασης στο επίπεδο του εδάφους.
- Το θέατρο διαθέτει χώρους υγιεινής προσβάσιμους από ΑμεΑ.

2.9 Δημοτικό Θέατρο Δήμου Σωτήρας

Παρότι Λειτουργός του Γραφείου μας επικοινωνήσε με το Δήμο και είχε λάβει διαβεβαιώσεις ότι θα επικοινωνούσαν εκ νέου μαζί του για τη διευθέτηση επιτόπιας επίσκεψης στο Δημοτικό του Θέατρο, ο Δήμος εν τέλει δεν ανταποκρίθηκε.

2.10 Δημοτικό Αμφιθέατρο Λακατάμιας

Από την επιτόπια επίσκεψη στο Δημοτικό Αμφιθέατρο Λακατάμιας διαπιστώθηκαν τα εξής:

- Στο χώρο στάθμευσης του θεάτρου υπάρχουν χώροι στάθμευσης για ΑμεΑ ενώ τα ΑμεΑ μπορούν να εισέρχονται στο χώρο του θεάτρου και από την πλαϊνή είσοδο του χώρου και να σταθμεύουν τα οχήματά τους πλησίον των δύο εισόδων του θεάτρου.
- Στις δύο εισόδους του θεάτρου, δεξιά και αριστερά της σκηνής/ορχήστρας, υπάρχουν ράμπες για διευκόλυνση της πρόσβασης των ΑμεΑ.

- Εντός του θεάτρου δεν υπάρχουν θέσεις ειδικά διαμορφωμένες για ΑμεΑ, αλλά υπάρχει αρκετός και επαρκής χώρος μεταξύ των κερκίδων και της ορχήστρας, ακριβώς μπροστά από τις κερκίδες, απ' όπου τα ΑμεΑ μπορούν άνετα και με ασφάλεια να παρακολουθούν τις παραστάσεις/εκδηλώσεις.
- Δεν υπάρχουν χώροι υγιεινής για ΑμεΑ αλλά οι υφιστάμενοι χώροι υγιεινής είναι προσβάσιμοι από τα ΑμεΑ.
- Στους σχεδιασμούς του Δήμου είναι η κατασκευή χώρων υγιεινής αποκλειστικά για τα ΑμεΑ, καθώς και η διαμόρφωση επιπλέον χώρων στάθμευσης για ΑμεΑ.

2.11 Κινηματοθέατρο Παλλάς

Λειτουργός του Δήμου Λευκωσίας πληροφόρησε το Γραφείο μας ότι διαχειριστής του Κινηματοθέατρου είναι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, το οποίο διαθέτει το θέατρο στο Δήμο για μερικές ημέρες ανά έτος για τη διοργάνωση εκδηλώσεων. Σύμφωνα δε με το Υπουργείο, διαχειριστής του εν λόγω θεάτρου είναι η Συμφωνική Ορχήστρα Κύπρου.

Από την επιτόπια επίσκεψη στο Κινηματοθέατρο, διαπιστώθηκαν τα εξής:

- Το θέατρο δεν διαθέτει χώρο στάθμευσης και η αποβίβαση των ΑμεΑ γίνεται μπροστά από το πεζοδρόμιο έξω από την κεντρική του είσοδο.
- Στο συγκεκριμένο σημείο του πεζοδρομίου υπάρχει οδηγός όδευσης τυφλών, αλλά η ύπαρξη σκοπιάς πάνω στο πεζοδρόμιο ακριβώς έξω από το θέατρο, παρεμποδίζει την ορατότητα και την απρόσκοπτη χρήση του πεζοδρομίου από τα ΑμεΑ και τα υπόλοιπα άτομα που πιθανόν να κατευθύνονται πεζά προς το θέατρο. Οι δε ενέργειες του διαχειριστή του θεάτρου για απομάκρυνση ή έστω μετατόπιση της σκοπιάς, καθότι μειώνει το πλάτος του πεζοδρομίου και παρεμποδίζει τη χρήση του, προσέκρουσαν στην άρνηση του Υπουργείου Άμυνας.
- Επειδή το κτίριο είναι παλιό, τα ΑμεΑ δεν μπορούν να εισέρχονται στην αίθουσα του θεάτρου από την κύρια είσοδο κοινού 'που υπάρχουν σκαλοπάτια. Γι' αυτό κατασκευάστηκε πεζογέφυρα στο πλάι του κτιρίου που καταλήγει στη μία έξοδο κινδύνου, απ' όπου τα ΑμεΑ εισέρχονται στην αίθουσα.
- Εντός της αίθουσας υπάρχει διαμορφωμένος χώρος για ΑμεΑ στην μπροστινή σειρά καθισμάτων και δίπλα από την έξοδο κινδύνου, όπου, όταν χρειάζεται, τοποθετούνται καρέκλες για τους συνοδούς των ΑμεΑ.

- Δεν υπάρχει πρόσβαση των ΑμεΑ στον εξώστη του θεάτρου.
- Ο χώρος υγιεινής για ΑμεΑ είναι ακριβώς έξω από την έξοδο κινδύνου και είναι προσβάσιμος από τα ΑμεΑ.

2.12 Θεατράκι Ρ.Ι.Κ.

Από την επιτόπια επίσκεψη στο Θεατράκι του Ρ.Ι.Κ. διαπιστώθηκαν τα εξής:

- Υπάρχουν χώροι στάθμευσης για ΑΜΕΑ με σήμανση ακριβώς έξω από το θεατράκι.
- Η είσοδος γίνεται από μικρή ράμπα (χωρίς χειρολισθήρα ή σήμανση) και ακολούθως, μετά τον προθάλαμο, υπάρχει πλατύς διάδρομος με μικρή κλίση που οδηγεί στο θεατράκι.
- Υπάρχουν δύο θέσεις με σήμανση για ΑμεΑ στην μπροστινή σειρά των κερκίδων, πολύ κοντά στις εξόδους ασφαλείας.
- Δεν υπάρχουν θέσεις για ΑμεΑ στο πάνω μέρος των κερκίδων.
- Στο θέατρο δεν υπάρχουν καθόλου χώροι υγιεινής, ούτε για ΑμεΑ ούτε για άλλα άτομα, γεγονός που επεσήμανε στο Ρ.Ι.Κ. και η Πυροσβεστική Υπηρεσία και προς τούτο το Ρ.Ι.Κ., σύμφωνα με Λειτουργό του, προτίθεται να κατασκευάσει στο πίσω μέρος του κτιρίου.

3. Συμβάν της 24^{ης} Φεβρουαρίου στο θέατρο του ΘΟΚ

3.1 Σύμφωνα με τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του ΘΟΚ,⁹ η κ. Π. είχε επισκεφθεί το θέατρο του ΘΟΚ μαζί με άλλα έξι άτομα για παρακολούθηση της προαναφερθείσας παράστασης αλλά, ακόμη και αν είχε επικοινωνήσει με το ταμείο του θεάτρου για να πληροφορηθεί κατά πόσον υπήρχαν διαθέσιμες θέσεις για τη συγκεκριμένη παράσταση, δεν είχε κάνει κράτηση ούτε είχε εξασφαλίσει εισιτήριο/α.

3.2 Η κ. Π. μαζί με τα υπόλοιπα άτομα που τη συνόδευαν, πρόσθεσε ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΘΟΚ, είχαν εισέλθει στο κτίριο του θεάτρου από την πίσω είσοδο και όχι από την κεντρική είσοδο (είσοδο κοινού) και η συζήτηση στην οποία αναφέρεται έλαβε χώρα στον εσωτερικό διάδρομο των παρασκηνίων με μέλος του προσωπικού σκηνης που δεν ήταν αρμόδιο για το συγκεκριμένο θέμα και όχι με τον υπεύθυνο της Νέας Σκηνης.

3.3 Δεδομένου, όμως, σύμφωνα με τον Πρόεδρο Διοικητικού Συμβουλίου, ότι ο χώρος για τροχοκαθίσματα στη Νέα Σκηνή είναι συγκεκριμένος, δεν ήταν

⁹ Επιστολή με αρ. φακ. 483, 615, ημερομηνίας 2 Απριλίου 2018

δυνατό να δοθεί στην κ. Π. οποιαδήποτε θέση και να κρατά η ίδια το παιδί της, για λόγους άνεσης και ασφάλειας, τόσο της ίδιας και του παιδιού της όσο και των υπόλοιπων θεατών.

3.4 Εντούτοις, όπως πρόσθεσε ο Πρόεδρος του Διοικητικού, κατόπιν σχετικής εισήγησης του προσωπικού του ΘΟΚ και προκειμένου η κ. Π. και τα άτομα που τη συνόδευαν να μην φύγουν απογοητευμένοι, αποφάσισαν να παρακολουθήσουν την παράσταση στην Κεντρική Σκηνή, η έναρξη της οποίας καθυστέρησε σκόπιμα και διακριτικά ώστε να τους δοθεί χρόνος να μεταβούν στην αίθουσα και να καθίσουν μαζί, σε χώρο της επιλογής τους.

3.5 Το όλο θέμα, κατέληξε ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου, προέκυψε επειδή «δυστυχώς» η είσοδος στο κτίριο δεν έγινε από την είσοδο κοινού, όπου αρμόδιοι λειτουργοί θα χειρίζονταν έγκαιρα και σωστά το θέμα, αλλά από την πίσω είσοδο προσωπικού, οπότε και προκλήθηκε καθυστέρηση και αναρμόδιος χειρισμός.

3.6 Σημειώνεται ότι σε σχετική ανακοίνωση ημερομηνίας 1^η Μαρτίου 2018, που βρίσκεται αναρτημένη στην ιστοσελίδα του ΘΟΚ, το πιο πάνω περιστατικό χαρακτηρίζεται από το ΘΟΚ ως ατυχές και μεμονωμένο και αποδίδεται σε «λανθασμένο χειρισμό αναρμόδιου λειτουργού».

3.7 Σε σχέση με τα πιο πάνω, η κ. Π. ανέφερε σε Λειτουργό του Γραφείου μας ότι είχε επικοινωνήσει εκ των προτέρων με τα ταμεία του θεάτρου και την είχαν πληροφορήσει ότι δεν χρειαζόταν να κάνει οποιαδήποτε κράτηση, επειδή υπήρχαν αρκετές διαθέσιμες θέσεις για τη συγκεκριμένη παράσταση. Ακολουθώντας όμως, σύμφωνα με την κ. Π., παρότι είχαν προσέλθει στο θέατρο τριάντα τουλάχιστον λεπτά πριν από την έναρξη της παράστασης, δεν έγινε κατορθωτό να την παρακολουθήσουν.

4. Καθολική προσβασιμότητα στις θεατρικές παραστάσεις

4.1 Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΘΟΚ πληροφόρησε το Γραφείο μας ότι ο ΘΟΚ είναι σε διαδικασία μελέτης για την εφαρμογή μέτρων που θα καταστήσουν τις παραστάσεις του καθολικά προσβάσιμες, μεταξύ των οποίων και η διερεύνηση του ενδεχομένου παροχής διερμηνείας στη νοηματική γλώσσα. Προς τούτο, πρόσθεσε, ο ΘΟΚ προγραμματίζει την πραγματοποίηση σεμιναρίου διερμηνείας που θα μπορεί να βοηθήσει όλα τα θέατρα.

4.2 Σημειώνεται όμως ότι για το πιο πάνω ζήτημα, η κ. Π. ενημέρωσε Λειτουργό του Γραφείου μας ότι, όπως έχει πληροφορηθεί, η παροχή διερμηνείας των παραστάσεων στη νοηματική γλώσσα από το ΘΟΚ δεν έχει προωθηθεί και παραμένει σε στασιμότητα.

4.3 Σύμφωνα επίσης με τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου, σε παραστάσεις του ΘΟΚ, καθώς και σε προγράμματα για ΑμεΑ, όπως το πρόγραμμα για άτομα με μειωμένη όραση ή τυφλά που γίνεται σε συνεργασία με τη Σχολή Απόστολος Βαρνάβας για όλες τις παραγωγές του ΘΟΚ,

προβάλλονται υπέρτιτλοι. Το εν λόγω πρόγραμμα, σύμφωνα με τον Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου, παρέχει πρόσβαση στις πληροφορίες και το πρόγραμμα της παράστασης και επιτρέπει στα άτομα με μειωμένη ή καθόλου όραση να παρακολουθήσουν τις παραστάσεις του ΘΟΚ μέσα από εκπαιδευτικό πρόγραμμα που προηγείται της παράστασης και που επιτρέπει την ψηλάφηση αντικειμένων, κοστούμιών και σκηνικών και τη συζήτηση με τους ηθοποιούς. Περαιτέρω, πρόσθεσε, παρέχεται η δυνατότητα παροχής οπτικής περιγραφής της παράστασης τόσο σε γραφή Braille όσο και σε μεγάλους χαρακτήρες.

4.4 Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΘΟΚ ενημέρωσε περαιτέρω το Γραφείο μας ότι ο ΘΟΚ προβαίνει σε ενέργειες ώστε κατά τη νέα θεατρική περίοδο 2019-2020, σε κάποιες παραστάσεις του να προβάλλονται ταυτόχρονα υπέρτιτλοι στην ελληνική γλώσσα.

4.5 Ο Πρόεδρος της Κυπριακής Συνομοσπονδίας Οργανώσεων Αναπήρων (ΚΥ.Σ.Ο.Α.) και Πρόεδρος της Παγκύπριας Οργάνωσης Τυφλών (Π.Ο.Τ.) κ. Χριστάκης Νικολαΐδης, ανέφερε σε Λειτουργό του Γραφείου μας ότι το πιο πάνω πρόγραμμα στο οποίο κάνει αναφορά ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΘΟΚ, πέραν του ότι για την εφαρμογή/ανάπτυξη του δεν υπήρξε οποιαδήποτε συνεργασία του ΘΟΚ με την Π.Ο.Τ., δεν συμβάλλει με οποιοδήποτε τρόπο στην προσβασιμότητα των ατόμων με οπτική αναπηρία ή/και μειωμένη όραση στις παραστάσεις του ΘΟΚ.

4.6 Η εν λόγω προσβασιμότητα, σύμφωνα με τον κ. Νικολαΐδη, μπορεί να επέλθει αφενός με τη βελτίωση των κτιριακών υποδομών των θεάτρων του ΘΟΚ ώστε να είναι προσβάσιμα από όλα τα ΑμεΑ και αφετέρου με την παροχή ακουστικών βοηθημάτων κατά τη διάρκεια των παραστάσεων του ΘΟΚ στα άτομα με οπτική αναπηρία ή/και μειωμένη όραση, μέσω των οποίων θα τους παρέχεται ακουστική περιγραφή των παραστάσεων.

4.7 Όπως επίσης πρόσθεσε ο κ. Νικολαΐδης, παρότι στα ωφελήματα της Ευρωπαϊκής Κάρτας Αναπηρίας περιλαμβάνεται και η ελεύθερη είσοδος των ΑμεΑ σε παραστάσεις του ΘΟΚ για μέχρι 10% του αριθμού των διαθέσιμων θέσεων, καθώς και μειωμένη είσοδος σε συνοδούς ΑμεΑ, ο ΘΟΚ δεν τηρεί το εν λόγω ποσοστό, αφού ουδέποτε υπάρχουν στις παραστάσεις τους διαθέσιμες θέσεις για ΑμεΑ που να προσεγγίζουν το εν λόγω ποσοστό.

4.8 Σύμφωνα δε με σχετική ανακοίνωση της Παγκύπριας Οργάνωσης Τυφλών ημερ. 9 Μαΐου 2018, τα άτομα με οπτική αναπηρία είναι πλήρως αποκλεισμένα *«από το δικαίωμα στη ψυχαγωγία, δεδομένου ότι δεν λειτουργούν προγράμματα και δεν παρέχονται διευκολύνσεις πρόσβασης σε θεάματα, θεατρικές παραστάσεις και κινηματογραφικές ταινίες...»*.

5. Έκθεση Ευρωπαϊκής Ένωσης Ατόμων με Οπτική Αναπηρία (EBU)

5.1 Το 2012, η Ευρωπαϊκή Ένωση Ατόμων με Οπτική Αναπηρία (European Blind Union – EBU) δημοσίευσε έκθεση με θέμα EBU Access to Culture

Survey 2012, στα πλαίσια του EBU Access to Culture Project, με την οποία σκιαγράφησε τα επίπεδα προσβασιμότητας των ατόμων με οπτική αναπηρία ή/και μειωμένη όραση σε πολιτιστικούς χώρους και δραστηριότητες πολιτισμού στην Ευρώπη.

5.2 Διαπίστωση της εν λόγω έρευνας ήταν, μεταξύ άλλων, ότι ο αποκλεισμός των ΑμεΑ από τα πολιτιστικά δρώμενα ήταν σε πολύ ψηλά επίπεδα, καθότι η σημασία που αποδίδεται στην ισότιμη πρόσβαση των ΑμεΑ, ιδίως των ατόμων με οπτική αναπηρία ή/και μειωμένη όραση, σε πολιτιστικές δραστηριότητες, είναι μηδαμινή, παρά τις πρόνοιες του άρθρου 30 της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ.

5.3 Στην Έκθεση παρατίθενται παραδείγματα καλών πρακτικών στον τομέα της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στον πολιτισμό και, ειδικότερα, των ατόμων με οπτική αναπηρία ή/και μειωμένη όραση. Παράδειγμα καλής πρακτικής στην προσβασιμότητα των ατόμων με οπτική αναπηρία ή/και μειωμένη όραση στους χώρους όπου διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις, είναι το Almeida Theatre στο Λονδίνο, το οποίο διαθέτει υπηρεσία ακουστικής περιγραφής για τα εν λόγω άτομα.

5.4 Το υπό αναφορά θέατρο, παρέχει σε όλες τις παραγωγές του ακουστική περιγραφή των παραστάσεων, μέσω των εξής ενεργειών/δράσεων:

- Στα άτομα που κάνουν κράτηση ή/και επιθυμούν να παρακολουθήσουν παραστάσεις στο θέατρο, αποστέλλεται ψηφιακός δίσκος με ακουστικό περιεχόμενο, το οποίο παρέχει πληροφορίες για την παραγωγή και εμπλουτίζεται με την προσθήκη της μουσικής που χρησιμοποιείται στην παράσταση και συνεντεύξεις από τους ηθοποιούς που λαμβάνουν μέρος σ' αυτήν.
- Πριν από τις παραστάσεις, παρέχεται στα εν λόγω άτομα από ειδικά εκπαιδευμένο προσωπικό, η δυνατότητα περιήγησης διά της αφής στο υλικό της παράστασης.
- Παρέχονται σε ηχητική μορφή και σε μεγάλους χαρακτήρες, καθώς και σε γραφή Μπράιγ αν ζητηθεί, πρόγραμμα των παραστάσεων, καθώς και πρόγραμμα κάθε παραγωγής εκτυπωμένο σε μεγάλους χαρακτήρες.
- Το θέατρο αποστέλλει πληροφορίες για τις παραστάσεις/παραγωγές του στην τοπική οργάνωση των ατόμων με οπτική αναπηρία, για να τις περιλάβουν στην ομιλούσα εφημερίδα τους.
- Σε όλες τις παραστάσεις που παρέχουν ακουστική περιγραφή, είναι παρόντες οι λειτουργοί πρόσβασης του θεάτρου, οι οποίοι έχουν τακτική επαφή με το ακροατήριο με επακόλουθο να μπορούν να γνωρίζουν τα άτομα με οπτική αναπηρία ή/και με μειωμένη όραση που παρευρίσκονται σε τακτική βάση παραστάσεις καθώς και να έρχονται σε επαφή με άτομα με οπτική αναπηρία ή/και με μειωμένη όραση που παρευρίσκονται για πρώτη φορά σε παραστάσεις.

- Η ακουστική περιγραφή κατά τη διάρκεια των παραστάσεων παρέχεται σε συνεργασία με εξειδικευμένη για το σκοπό αυτό εταιρεία.

5.5 Το ετήσιο κόστος με το οποίο επιβαρύνεται το θέατρο για την παροχή ακουστικής περιγραφής κατά τη διάρκεια των παραστάσεων και την παραγωγή υλικού σε μορφή προσβάσιμη από άτομα με οπτική αναπηρία ή/και μειωμένη όραση, ανερχόταν, σύμφωνα με την έκθεση, στις £13.000.

5.6 Σημειώνεται ότι στην ιστοσελίδα¹⁰ του υπό αναφορά θεάτρου, αναφέρεται ότι στα άτομα με οπτική αναπηρία ή/και με μειωμένη όραση, παρέχεται ζωντανά και μεταξύ των διαλόγων ακουστική περιγραφή των οπτικών στοιχείων της παραγωγής, με τη χρήση ακουστικών, καθότι στην αίθουσα υπάρχει υπέρυθρο ακουστικό σύστημα που εξυπηρετεί, επίσης και τα άτομα με μειωμένη ακοή. Σε σχέση δε με τα άτομα με ακουστική αναπηρία ή/και μειωμένη ακοή, σημειώνεται ότι στην αίθουσα υπάρχει οθόνη στην οποία προβάλλονται τα λόγια των ηθοποιών και παρέχονται πληροφορίες για τα ηχητικά εφέ και τη μουσική της παράστασης.

6. Νομικό Πλαίσιο

6.1 Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των ΑμεΑ

6.1.1.1 Η Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες που κυρώθηκε από την Κυπριακή Δημοκρατία το 2011,¹¹ αποσκοπεί στην προαγωγή, προστασία και διασφάλιση της πλήρους και ισότιμης απόλαυσης όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών από όλα τα ΑμεΑ και στην προαγωγή του σεβασμού στην έμφυτη αξιοπρέπειά τους.¹²

6.1.1.2 Ειδικότερα, με τη Σύμβαση αναγνωρίζεται ότι η αναπηρία προκύπτει από την αλληλεπίδραση μεταξύ των ΑμεΑ και των περιβαλλοντικών, μεταξύ άλλων, εμποδίων που παρεμποδίζουν την πλήρη και αποτελεσματική συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ίση βάση με άλλους, καθώς και η σημασία της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στο πολιτιστικό περιβάλλον για να καταστούν τα ΑμεΑ ικανά να απολαμβάνουν πλήρως όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες.¹³

¹⁰ <https://almeida.co.uk>

¹¹ Περί της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ανόμων με Αναπηρίες και Άλλων Συναφών Θεμάτων (Κυρωτικός) Νόμος 8(III)/2011

¹² Άρθρο 1 της Σύμβασης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες

¹³ Παράγραφοι (ε) και (φ) του Προοιμίου της Σύμβασης

6.1.1.3 Η Σύμβαση, εισάγει, δηλαδή, την κοινωνική και δικαιωματική διάσταση της αναπηρίας, βάσει της οποίας τα ΑμεΑ αναγνωρίζονται ως φορείς δικαιωμάτων και η πολιτεία καθίσταται υπεύθυνη για τη διασφάλιση των εν λόγω δικαιωμάτων. Ειδικότερα, με τη Σύμβαση η ευθύνη για την άρση των εμποδίων που παρεμποδίζουν την πλήρη, αποτελεσματική και ισότιμη συμμετοχή των ΑμεΑ στην κοινωνία μετακαλείται στο Κράτος,¹⁴ το οποίο καθίσταται, πλέον, υπεύθυνο για τη διασφάλιση της ενσωμάτωσης και συμμετοχής των ΑμεΑ στην κοινότητα με ίσες επιλογές και ευκαιρίες με τους άλλους.¹⁵

6.1.1.4 Οι υποχρεώσεις του Κράτους που προκύπτουν από τη Σύμβαση αφορούν, ανάμεσα σε άλλα, και στη λήψη μέτρων, στο μέγιστο δυνατό των διαθέσιμων πόρων του, με σκοπό την πλήρη πραγμάτωση των κοινωνικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων των ΑμεΑ.

6.1.1.5 Στις γενικές αρχές της Σύμβασης περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, ο σεβασμός στην έμφυτη αξιοπρέπεια, ατομική αυτονομία, περιλαμβανομένης της ελευθερίας ατομικών επιλογών και ανεξαρτησία των ατόμων, η μη διάκριση, η πλήρης και αποτελεσματική συμμετοχή και ενσωμάτωση των ΑμεΑ στην κοινωνία και η προσβασιμότητα.¹⁶

6.1.1.6 Σύμφωνα με τη Σύμβαση, «Διάκριση με βάση την αναπηρία» σημαίνει οποιαδήποτε διάκριση, αποκλεισμό ή περιορισμό με βάση την αναπηρία που έχει σκοπό ή αποτέλεσμα την παρεμπόδιση ή ακύρωση της αναγνώρισης, απόλαυσης ή ενάσκησης, επί ίσοις όροις όλων των δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών στον πολιτιστικό, μεταξύ άλλων, τομέα. Περιλαμβάνει όλες τις μορφές διάκρισης, περιλαμβανόμενης της άρνησης παροχής εύλογης προσαρμογής.¹⁷

6.1.2 Προσβασιμότητα και Καθολικός Σχεδιασμός

6.1.2.1 Στη Σύμβαση αποδίδεται βαρύνουσα σημασία στην προσβασιμότητα των ΑμεΑ στο κοινωνικό, οικονομικό και πολιτιστικό περιβάλλον. Συγκεκριμένα, βάσει του άρθρου 9 της Σύμβασης, για να μπορούν τα ΑμεΑ να συμμετέχουν πλήρως σε όλες τις πτυχές της ζωής, τα Κράτη οφείλουν να λαμβάνουν κατάλληλα μέτρα που θα διασφαλίζουν πρόσβαση στα ΑμεΑ, σε ίση βάση με άλλους, σε εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, τόσο σε αστικές όσο και σε αγροτικές περιοχές. Τα εν λόγω μέτρα, που περιλαμβάνουν την αναγνώριση και εξάλειψη των εμποδίων στην προσβασιμότητα, πρέπει να εφαρμόζονται, μεταξύ άλλων, σε κτίρια, εσωτερικές και εξωτερικές εγκαταστάσεις.¹⁸

¹⁴ Άρθρο 1 της Σύμβασης

¹⁵ Άρθρο 19 της Σύμβασης

¹⁶ Άρθρο 3 της Σύμβασης

¹⁷ Άρθρο 2 της Σύμβασης

¹⁸ Εδάφιο 1 του άρθρου 9 της Σύμβασης

6.1.2.2 Περαιτέρω, τα Κράτη υποχρεούνται να αναπτύσσουν, διαδίδουν και παρακολουθούν την εφαρμογή ελάχιστων προτύπων και κατευθυντήριων γραμμών για την προσβασιμότητα των εγκαταστάσεων και υπηρεσιών που είναι ανοικτές ή παρέχονται προς το κοινό, ως επίσης και να διασφαλίζουν ότι οι ιδιωτικοί φορείς που παρέχουν εγκαταστάσεις και υπηρεσίες οι οποίες είναι ανοικτές ή παρέχονται στο κοινό, λαμβάνουν υπόψη όλες τις πτυχές της προσβασιμότητας για τα ΑμεΑ.¹⁹

6.1.2.3 Παράλληλα, τα ληφθέντα μέτρα θα πρέπει να αποσκοπούν επίσης στην παροχή (α) κατάρτισης στους εμπλεκόμενους για ζητήματα προσβασιμότητας που αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ και (β) σήμανσης σε γραφή Μπράιγ και σε εύκολα αναγνώσιμες και κατανοητές μορφές στα κτίρια και άλλες εγκαταστάσεις που είναι ανοικτές για το κοινό.

6.1.2.4 Άμεσα συνυφασμένος με την προσβασιμότητα των ΑμεΑ και σημαντική παράμετρος για τη διασφάλιση της, είναι ο καθολικός σχεδιασμός προϊόντων, περιβαλλόντων, προγραμμάτων και υπηρεσιών, τα οποία θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν από όλους τους ανθρώπους, στη μέγιστη δυνατή έκταση, χωρίς την ανάγκη προσαρμογής ή εξειδικευμένου σχεδιασμού. Κατά το στάδιο/διαδικασία σχεδιασμού των εν λόγω προϊόντων, λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των διαφορετικών αναγκών και ικανοτήτων του πληθυσμού που θα τα χρησιμοποιεί ή/και θα αλληλοεπιδρά μαζί τους, ώστε να ικανοποιούνται πλήρως οι ανάγκες του. Στην έννοια του καθολικού σχεδιασμού περιλαμβάνονται, όπου αυτό είναι αναγκαίο, υποβοηθητικές συσκευές για συγκεκριμένες ομάδες ΑμεΑ.²⁰

6.1.2.5 Η ανάπτυξη καθολικά σχεδιασμένων προϊόντων, υπηρεσιών, εξοπλισμού και εγκαταστάσεων που θα απαιτούν την ελάχιστη δυνατή προσαρμογή και το ελάχιστο κόστος για να αντιμετωπίσουν τις συγκεκριμένες ανάγκες των ΑμεΑ, η προαγωγή της διαθεσιμότητας και χρήσης τους και η προαγωγή καθολικού σχεδιασμού στην ανάπτυξη των προτύπων και κατευθυντήριων γραμμών, αφενός αποτελεί, με βάση τη Σύμβαση, υποχρέωση των Κρατών²¹ και, αφετέρου, διασφαλίζει και διευκολύνει την κινητικότητα των ΑμεΑ με τη μεγαλύτερη δυνατή ανεξαρτησία, κατά τον τρόπο και κατά το χρόνο επιλογής τους.²²

6.1.3 Εύλογες προσαρμογές και μη διάκριση

¹⁹ Εδάφιο 2 του άρθρου 9 της Σύμβασης

²⁰ Άρθρο 2 της Σύμβασης

²¹ Παράγραφος (στ) του εδαφίου 2 του άρθρου 4 της Σύμβασης

²² Άρθρο 20 της Σύμβασης

6.1.3.1 Σημαντική παράμετρος που διασφαλίζει ότι τα ΑμεΑ απολαμβάνουν ή ασκούν σε ίση βάση με άλλους, όλα τα ανθρώπινα δικαιώματα και θεμελιώδεις ελευθερίες, είναι η παροχή εύλογων προσαρμογών, δηλαδή των αναγκαίων και κατάλληλων τροποποιήσεων για διευκόλυνση,²³ μεταξύ άλλων, της προσβασιμότητας των ΑμεΑ.

6.1.3.2 Τα Κράτη υποχρεούνται, για σκοπούς προαγωγής της ισότητας και εξάλειψης των διακρίσεων εις βάρος των ΑμεΑ, να λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα για να τους παρέχονται εύλογες προσαρμογές.²⁴ Η άρνηση παροχής εύλογων προσαρμογών στα ΑμεΑ συνιστά, σύμφωνα με τη Σύμβαση, απαγορευμένη διάκριση, καθότι συντελεί στον αποκλεισμό ή/και περιορισμό του δικαιώματος των ΑμεΑ να απολαμβάνουν ή/και να ασκούν σε ίση βάση με άλλους τα ανθρώπινα δικαιώματα τους.²⁵

6.1.3.3 Η παροχή εύλογων προσαρμογών στα ΑμεΑ ενισχύει την ανεξαρτησία τους και επιτρέπει την πλήρη ενσωμάτωση και συμμετοχή τους σε όλες τις πτυχές της ζωής.

6.1.4 Συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή, ψυχαγωγία και δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου

6.1.4.1 Το δικαίωμα των ΑμεΑ να συμμετέχουν, σε ισότιμη βάση με άλλους στην πολιτιστική ζωή και σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, επίσης κατοχυρώνεται με τη Σύμβαση.²⁶

6.1.4.2 Ειδικότερα, τα Κράτη οφείλουν να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζεται ότι τα ΑμεΑ απολαμβάνουν πρόσβασης σε πολιτιστικά υλικά, ταινίες, θέατρο και άλλες πολιτιστικές δραστηριότητες, σε προσβάσιμες μορφές, ως επίσης και σε τόπους για πολιτιστικές παραστάσεις ή υπηρεσίες, όπως θέατρα, κινηματογράφους κλπ..²⁷

6.1.4.3 Περαιτέρω, για να καταστήσουν τα ΑμεΑ ικανά να συμμετέχουν σε ίση βάση με άλλους σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, τα Κράτη πρέπει να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίζουν ότι τα ΑμεΑ έχουν πρόσβαση σε ψυχαγωγικές εγκαταστάσεις καθώς και σε υπηρεσίες όσων εμπλέκονται στην οργάνωση ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων.²⁸

6.1.4.4 Η πρόσβαση των ΑμεΑ στις πιο πάνω υπηρεσίες και δραστηριότητες, συμβάλλει, μεταξύ άλλων, στην πραγμάτωση του δικαιώματος τους για ίσες

²³ Άρθρο 2 της Σύμβασης

²⁴ Άρθρο 5 της Σύμβασης

²⁵ Άρθρο 2 της Σύμβασης

²⁶ Άρθρο 30 της Σύμβασης

²⁷ Εδάφιο 1 του άρθρου 30 της Σύμβασης

²⁸ Εδάφιο 5 του άρθρου 30 της Σύμβασης

επιλογές με τα άτομα χωρίς αναπηρία, για ανεξάρτητη διαβίωση, ενσωμάτωση και συμμετοχή στη κοινότητα.²⁹

6.2 Καταληκτικές Παρατηρήσεις της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες του ΟΗΕ

6.2.1 Στις 12 Απριλίου 2017, η Επιτροπή Δικαιωμάτων των Ατόμων με Αναπηρία του ΟΗΕ δημοσίευσε τις Καταληκτικές Παρατηρήσεις της σε σχέση με την πρώτη Έκθεση της Κύπρου στον ΟΗΕ για την εφαρμογή της Σύμβασης για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες.

6.2.2 Στις Καταληκτικές Παρατηρήσεις, η Επιτροπή εξέφρασε την ανησυχία της, μεταξύ άλλων, «για τα ανεπαρκή ολοκληρωμένα και υποχρεωτικά μέτρα που διασφαλίζουν ότι τα άτομα με αναπηρίες έχουν πρόσβαση πάνω σε ισότιμη βάση με τους άλλους σε εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον, σε πληροφόρηση και επικοινωνία και σε άλλα αγαθά, προϊόντα και υπηρεσίες τόσο στις αστικές όσο και στις αγροτικές περιοχές».³⁰

6.2.3 Προς τούτο δε, συνέστησε στο Κράτος «να ενισχύσει τις προσπάθειές του για τη βελτίωση της προσβασιμότητας, που περιλαμβάνουν την αύξηση της κατανομής των ανθρωπίνων, τεχνικών και χρηματοοικονομικών πόρων και την εφαρμογή διεθνώς αναγνωρισμένης τυποποίησης προκειμένου να διασφαλιστεί η προσβασιμότητα σε δημόσιο και ιδιωτικό, εσωτερικά και εξωτερικά περιβάλλοντα, σε πληροφόρηση, επικοινωνία και υπηρεσίες έκτακτης ανάγκης, καθώς και επαγγελματική διερμηνεία της νοηματικής γλώσσας και συμπληρωματική και εναλλακτική επικοινωνία τόσο στις αγροτικές όσο και στις αστικές περιοχές».³¹

6.2.4 Περαιτέρω, η Επιτροπή εξέφρασε τις ανησυχίες της για την ανεπαρκή διαθεσιμότητα διερμηνείας της νοηματικής γλώσσας στις εγκαταστάσεις αναψυχής³² και συνέστησε στο Κράτος τη διάθεση επαρκών οικονομικών πόρων για την υψηλής ποιότητας εκπαίδευση διερμηνέων νοηματικής γλώσσας στον τομέα των δραστηριοτήτων αναψυχής και των πολιτιστικών δραστηριοτήτων.³³

²⁹ Άρθρο 19 της Σύμβασης

³⁰ Παράγραφος 25 των Καταληκτικών Παρατηρήσεων της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες του ΟΗΕ

³¹ Παράγραφος 26 των Καταληκτικών Παρατηρήσεων

³² Παράγραφος 45 των Καταληκτικών Παρατηρήσεων

³³ Παράγραφος 46 των Καταληκτικών Παρατηρήσεων

6.3 Γενικό Σχόλιο Αρ. 2 (2014) της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες του ΟΗΕ

Στις 24 Μαΐου 2014, δημοσιεύθηκε το Γενικό Σχόλιο με αρ.2 (2014) της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες του ΟΗΕ, σε σχέση με το άρθρο 9 της Σύμβασης που αφορά στην Προσβασιμότητα. Στο Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής επισημαίνονται, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα:

- Η προσβασιμότητα πρέπει να παρέχεται σε όλα τα ΑμεΑ, ανεξαρτήτως της φύσης της αναπηρίας, χωρίς οποιουδήποτε είδους διάκριση.³⁴
- Η προσβασιμότητα αποτελεί προϋπόθεση για την πλήρη και ισότιμη συμμετοχή των ΑμεΑ στην κοινωνία και για την απρόσκοπτη απόλαυση όλων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών σε ισότιμη βάση με τους άλλους.³⁵
- Το δικαίωμα της πρόσβασης για τα ΑμεΑ διασφαλίζεται με την αυστηρή εφαρμογή προτύπων προσβασιμότητας.³⁶
- Η αυστηρή εφαρμογή του καθολικού σχεδιασμού σε όλα τα νέα αγαθά και υπηρεσίες θα πρέπει να εξασφαλίζει την ισότιμη, πλήρη και ανεμπόδιστη πρόσβαση των ΑμεΑ και θα πρέπει να συμβάλλει στη δημιουργία μιας απεριόριστης αλυσίδας διακίνησης για ένα άτομο από τον ένα χώρο στον άλλο, περιλαμβανομένης της διακίνησης εντός συγκεκριμένων χώρων, χωρίς εμπόδια.³⁷
- Η διακίνηση και ο προσανατολισμός σε κτίρια και άλλους χώρους που είναι ανοικτοί για το κοινό μπορεί να είναι πρόκληση για μερικά ΑμεΑ εάν δεν υπάρχει επαρκής σήμανση, προσβάσιμες πληροφορίες και υπηρεσίες επικοινωνίας και υποστήριξης.³⁸
- Αφ' ης στιγμής η προσβασιμότητα αποτελεί προϋπόθεση ώστε τα ΑμεΑ να ζουν ανεξάρτητα, βάσει του άρθρου 19 της Σύμβασης, η άρνηση πρόσβασης στις εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές για το κοινό θα πρέπει να εξεταστεί στο πλαίσιο της διάκρισης.³⁹

³⁴ Παράγραφος 13 του Γενικού Σχόλιου με αρ. 2 (2014) της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες του ΟΗΕ

³⁵ Παράγραφος 14 του Γενικού Σχόλιου με αρ. 2 (2014)

³⁶ Παράγραφος 14 του Γενικού Σχόλιου με αρ. 2 (2014)

³⁷ Παράγραφος 15 του Γενικού Σχόλιου με αρ. 2 (2014)

³⁸ Παράγραφος 20 του Γενικού Σχόλιου με αρ. 2 (2014)

³⁹ Παράγραφος 23 του Γενικού Σχόλιου με αρ. 2 (2014)

- Τα Κράτη έχουν υποχρέωση να παρέχουν προσβασιμότητα προτού λάβουν ατομικό αίτημα για είσοδο ή χρήση χώρου ή υπηρεσίας και για τη διασφάλιση της θα πρέπει να θέσουν πρότυπα προσβασιμότητας κατόπιν διαβούλευσης με τις οργανώσεις ΑμεΑ⁴⁰ και κατά τον καθορισμό τους, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ποικιλομορφία των ΑμεΑ και να διασφαλίζεται ότι η προσβασιμότητα παρέχεται σε άτομα οποιοδήποτε φύλου ή ηλικίας και για όλες τις μορφές αναπηρίας.⁴¹
- Τα Κράτη θα πρέπει να υιοθετούν σχέδια δράσης και στρατηγικές για την αναγνώριση των υφιστάμενων εμποδίων προσβασιμότητας, να θέτουν χρονοδιαγράμματα με συγκεκριμένες προθεσμίες και να παρέχουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και υλικούς πόρους για την άρση των εμποδίων.⁴²
- Η διασφάλιση της πλήρους πρόσβασης σε εγκαταστάσεις που είναι ανοικτές για το κοινό συνιστά ζωτική προϋπόθεση για την αποτελεσματική άσκηση πολλών δικαιωμάτων που καλύπτονται από τη Σύμβαση.⁴³
- Ο καθένας έχει δικαίωμα να απολαμβάνει τις τέχνες, ωστόσο, τα άτομα που χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα δεν μπορούν να μεταβούν σε μια συναυλία εάν υπάρχουν μόνο σκάλες στην αίθουσα συναυλιών, τα άτομα με οπτική αναπηρία δεν μπορούν να απολαύσουν ένα πίνακα αν δεν υπάρχει ακουστική περιγραφή του στην γκαλερί, τα βαρήκοα άτομα δεν μπορούν να απολαύσουν μια ταινία αν δεν υπάρχουν υπότιτλοι, τα άτομα με ακουστική αναπηρία δεν μπορούν να απολαύσουν ένα θεατρικό έργο αν δεν υπάρχει διερμηνεία του στη νοηματική γλώσσα, τα άτομα με νοητική αναπηρία δεν μπορούν να απολαύσουν ένα βιβλίο εάν δεν είναι σε εύκολα αναγνώσιμη (easy to read) μορφή ή επαυξητική και εναλλακτική μορφή.⁴⁴

6.4 Γενικό Σχόλιο Αρ. 5 (2017) της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες του ΟΗΕ

Στις 27 Οκτωβρίου 2017, δημοσιεύθηκε το Γενικό Σχόλιο με αρ. 5 (2017) της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες του ΟΗΕ, το οποίο αναφέρεται στην ανεξάρτητη διαβίωση των ΑμεΑ και την ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία (άρθρο 19 της Σύμβασης). Σύμφωνα με το Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής, ανάμεσα στους παράγοντες που παρεμποδίζουν την πλήρη

⁴⁰ Παράγραφος 25 του Γενικού Σχολίου με αρ. 2 (2014)

⁴¹ Παράγραφος 29 του Γενικού Σχολίου με αρ. 2 (2014)

⁴² Παράγραφος 33 του Γενικού Σχολίου με αρ. 2 (2014)

⁴³ Παράγραφος 36 του Γενικού Σχολίου με αρ. 2 (2014)

⁴⁴ Παράγραφος 44 του Γενικού Σχολίου με αρ. 2 (2014)

εφαρμογή του άρθρου 19 της Σύμβασης, είναι και η έλλειψη διαθέσιμων, ικανοποιητικών, προσιτών και ευπροσάρμοστων υπηρεσιών και εγκαταστάσεων, όπως δημόσιοι χώροι, θέατρα, κινηματογράφοι, αγαθά και υπηρεσίες και δημόσια κτίρια.⁴⁵

Στο Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής, επισημαίνονται, περαιτέρω, τα ακόλουθα:

- Οι πολιτιστικές δραστηριότητες διασυνδέονται άμεσα με την ανάπτυξη της ταυτότητας και της προσωπικότητας του ατόμου και προάγουν την ατομική αυτονομία και αυτοδιάθεση του ατόμου, τα οποία είναι θεμελιώδη για την ανεξάρτητη διαβίωση.⁴⁶
- Το δικαίωμα της ενσωμάτωσης στην κοινωνία περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, την πρόσβαση σε όλες τις υπηρεσίες που παρέχονται στο κοινό και σε υποστηρικτικές υπηρεσίες για ΑμεΑ, καθώς και την πρόσβαση σε όλες τις εκφάνσεις και γεγονότα της πολιτιστικής ζωής της κοινότητας, όπως πολιτιστικές εκδηλώσεις και οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα επιθυμεί να μετάσχει το ΑμεΑ.⁴⁷
- Η προσβασιμότητα στο δομημένο περιβάλλον και σε εγκαταστάσεις και υπηρεσίες που είναι ανοικτές για το κοινό, αποτελεί προϋπόθεση για την ανεξάρτητη διαβίωση των ΑμεΑ στην κοινότητα. Το άρθρο 9 της Σύμβασης απαιτεί την αναγνώριση και εξάλειψη των εμποδίων στα κτίρια που είναι ανοικτά για το κοινό, όπως την τροποποίηση των κανονισμών που αφορούν στο σχεδιασμό κτιρίων και στον πολεοδομικό σχεδιασμό, τη συμπερίληψη προτύπων καθολικού σχεδιασμό και την καθιέρωση προτύπων προσβασιμότητας για τις κατοικίες.⁴⁸
- Η πολιτιστική ζωή, η αναψυχή, η ψυχαγωγία και ο αθλητισμός αποτελούν σημαντικό στοιχείο της ζωής στην κοινότητα, όπου η ενσωμάτωση μπορεί να προωθηθεί και να επιτευχθεί, για παράδειγμα, όταν εξασφαλίζεται ότι οι εκδηλώσεις, οι δραστηριότητες και οι εγκαταστάσεις είναι προσβάσιμες στα ΑμεΑ και χωρίς αποκλεισμούς. Προσωπικοί βοηθοί, οδηγοί, αναγνώστες και επαγγελματίες διερμηνείς της νοηματικής γλώσσας και της επικοινωνίας δια της αφής, ανάμεσα σε άλλα, συμβάλλουν σε μια ζωή χωρίς αποκλεισμούς σε συμφωνία με τη θέληση και τις προτιμήσεις των ΑμεΑ.⁴⁹

6.5 Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αναπηρία 2010 – 2020

⁴⁵ Παράγραφος 15 του Γενικού Σχόλιου με αρ. 5 (2017) της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες του ΟΗΕ

⁴⁶ Παράγραφος 15 του Γενικού Σχόλιου με αρ. 5 (2017)

⁴⁷ Παράγραφος 16 του Γενικού Σχόλιου με αρ. 5 (2017)

⁴⁸ Παράγραφος 78 του Γενικού Σχόλιου με αρ. 5 (2017)

⁴⁹ Παράγραφος 94 του Γενικού Σχόλιου με αρ. 5 (2017)

6.5.1 Η Ευρωπαϊκή Στρατηγική για την Αναπηρία 2010 – 2020, ανακοινώθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 15 Νοεμβρίου 2010 και παρέχει ένα πλαίσιο δράσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο καθώς και σε συνδυασμό με εθνικές ενέργειες, για την αντιμετώπιση της διαφορετικότητας των ΑμεΑ. Κύριος γνώμονας της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής είναι η εξάλειψη των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα ΑμεΑ και προς τούτο η Επιτροπή καθόρισε οκτώ τομείς δράσης, μεταξύ των οποίων η προσβασιμότητα, η συμμετοχή και η ευαισθητοποίηση.

6.5.2 Σε σχέση με την προσβασιμότητα, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι αποτελεί βασική προϋπόθεση για τη συμμετοχή των ΑμεΑ στην κοινωνία, προτείνει τη χρήση νομοθετικών και άλλου είδους μέσων, για βελτιστοποίηση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στο δομημένο περιβάλλον και προωθεί την ανάπτυξη της αγοράς υποστηρικτικής τεχνολογίας, για διασφάλιση της προσβασιμότητας σε αγαθά και υπηρεσίες και σε υποστηρικτικά μέσα για ΑμεΑ.

6.5.3 Περαιτέρω, η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι υπάρχουν πολλά εμπόδια που δυσχεραίνουν την πλήρη άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων των ΑμεΑ και περιορίζουν τη συμμετοχή τους στην κοινωνία σε ισότιμη βάση με τους άλλους. Στα εν λόγω δικαιώματα, περιλαμβάνονται και η πλήρης πρόσβαση τους σε πολιτιστικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες. Επιδίωξη δε της Επιτροπής στο συγκεκριμένο τομέα, είναι η βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ σε αθλητικές, ψυχαγωγικές και πολιτιστικές διοργανώσεις, δραστηριότητες, εκδηλώσεις, αγαθά και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των οπτικοακουστικών αγαθών και υπηρεσιών.

6.5.4 Για την εφαρμογή της Στρατηγικής, η Επιτροπή επιδιώκει στην ενίσχυση της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης σε θέματα αναπηρίας και για την εφαρμογή της προσέγγισης «σχεδιασμός για όλους» σε προϊόντα, υπηρεσίες και περιβάλλον, καθώς και στη βελτιστοποίηση της χρήσης των χρηματοδοτικών μέσων της Ε.Ε. για την προσβασιμότητα και την καταπολέμηση των διακρίσεων εις βάρος των ΑμεΑ..

6.6 Οι περί Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικοί) Κανονισμοί του 2017 και περί Οδών και Οικοδομών (Τροποποίηση Παραρτήματος III) Διάταγμα του 2018

6.6.1 Το 2017, οι περί Οδών και Οικοδομών Κανονισμοί τροποποιήθηκαν με τη δημοσίευση στην Επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας των περί Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικοί) Κανονισμών του 2017. Με την εν λόγω τροποποίηση, προστέθηκαν στους Κανονισμούς, μεταξύ άλλων, ο Κανονισμός 61HA και το Παράρτημα III. Το Παράρτημα III των Κανονισμών τροποποιήθηκε το 2018, με τη δημοσίευση στην Επίσημη Εφημερίδα της

Δημοκρατίας του περί Οδών και Οικοδομών (Τροποποίηση Παραρτήματος ΙΙΙ) Διατάγματος του 2018.⁵⁰

6.6.2 Με τους εν λόγω Κανονισμούς, καθορίζονται, μεταξύ άλλων, οι βασικές απαιτήσεις και προδιαγραφές που θα πρέπει να πληρούν οι χώροι συνάθροισης κοινού ώστε να είναι εφικτή η απρόσκοπτη χρήση τους από ΑμεΑ και από άτομα με μειωμένη κινητικότητα.

6.6.3 Σύμφωνα με τους Κανονισμούς, σε όλα τα επισκέψιμα μέρη της οικοδομής, θα πρέπει να υπάρχει κατάλληλη, ευκρινής και κατανοητή σήμανση,⁵¹ που για τα άτομα με οπτική αναπηρία πρέπει να είναι σε μορφή Μπράιγ,⁵² ικανοποιητικός βαθμός αντίθεσης μεταξύ των επιφανειών ώστε να γίνονται εύκολα αντιληπτές από άτομα με οπτική αναπηρία,⁵³ οδηγός όδευσης τυφλών τόσο στους εσωτερικούς όσο και στους εξωτερικούς χώρους της οικοδομής⁵⁴ και γενικότερα να είναι εφικτή η ασφαλής προσέγγιση του κτιρίου από τα ΑμεΑ.⁵⁵

6.6.4 Σε σχέση, ειδικότερα, με τους χώρους που δέχονται κοινό ως θεατές ή ακροατές, περιλαμβανομένων των θεάτρων, στους Κανονισμούς καθορίζεται ο αριθμός⁵⁶ και ο τρόπος διαμόρφωσης των θέσεων που προορίζονται για ΑμεΑ, οι οποίες πρέπει να βρίσκονται σε διάφορα επίπεδα, να έχουν καλή οπτική του χώρου, να διαμορφώνονται ανά δύο και δίπλα τους να υπάρχει θέση για το άτομο που τυχόν συνοδεύει το ΑμεΑ.⁵⁷ Περαιτέρω, οι εν λόγω θέσεις πρέπει να παρέχουν εύκολη πρόσβαση στις εξόδους κινδύνου και να διαμορφώνονται και κοντά στη σκηνή για τις ανάγκες των ατόμων με οπτική ή ακουστική αναπηρία,⁵⁸ σε σχέση με τα οποία θα πρέπει να υπάρχουν και να διατίθενται κατάλληλες διευκολύνσεις.⁵⁹

6.6.5 Αναφορικά με τον αριθμό των θέσεων για ΑμεΑ, στον Κανονισμό 61Η που ίσχυε μέχρι και την τροποποίηση του το 2017, υπήρχε πρόνοια όπως αυτές ανέρχονταν στο 1% του συνολικού αριθμού των θέσεων, με ελάχιστο αριθμό τις τέσσερις θέσεις. Μετά την τροποποίηση των Κανονισμών, οι θέσεις

⁵⁰ Κ.Δ.Π. 262/2018 που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 14 Σεπτεμβρίου 2018

⁵¹ Παράγραφος 2.3 του Παραρτήματος ΙΙΙ των περί Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικοί) Κανονισμών του 2017

⁵² Παράγραφος 3.8 του Παραρτήματος ΙΙΙ

⁵³ Παράγραφος 2.8 του Παραρτήματος ΙΙΙ

⁵⁴ Παράγραφος 3.7 του Παραρτήματος ΙΙΙ

⁵⁵ Παράγραφος 3.13 του Παραρτήματος ΙΙΙ

⁵⁶ Παράγραφος 3.139 του Παραρτήματος ΙΙΙ

⁵⁷ Παράγραφος 3.136 του Παραρτήματος ΙΙΙ

⁵⁸ Παράγραφος 3.137 και 3.138 του Παραρτήματος ΙΙΙ

⁵⁹ Παράγραφοι 3.143, 3.144 και 3.145 του Παραρτήματος ΙΙΙ

για ΑμεΑ που χρησιμοποιούν τροχοκάθισμα, θα πρέπει να πληρούν την πιο κάτω αναλογία:

- μέχρι 50 θέσεις, 4 θέσεις για ΑμεΑ
- μέχρι 100 θέσεις, 6 θέσεις για ΑμεΑ
- μέχρι 200 θέσεις, 8 θέσεις για ΑμεΑ
- μέχρι 500 θέσεις, 14 θέσεις για ΑμεΑ
- για πέραν των 500 θέσεων, μια επιπρόσθετη θέση για ΑμεΑ για κάθε 100 επιπλέον θέσεις θεατών.⁶⁰

6.6.6 Σημειώνεται ότι με βάση της πρόνοιες του Κανονισμού 61HA, οι διατάξεις του Παραρτήματος III πρέπει να πληρούνται σε οποιαδήποτε μελέτη που υποβάλλεται για την έκδοση άδειας οικοδομής από την αρμόδια αρχή μετά την 1^η Σεπτεμβρίου 2018, ενώ στις περιπτώσεις που η αίτηση αφορά σε προσθηκομετατροπές ή επισκευές σε υφιστάμενες αναπτύξεις που καλύπτονται από σχετική άδεια, η αρμόδια αρχή απαιτεί την προσαρμογή τους στο βαθμό που είναι εφικτό με τις πρόνοιες του Παραρτήματος III. Όταν δε δεν είναι εφικτή η πλήρης συμμόρφωση με τις πρόνοιες του Παραρτήματος III, ο μελετητής θα πρέπει να υποδεικνύει εναλλακτικές λύσεις για μερική προσαρμογή με τις εν λόγω πρόνοιες.⁶¹

6.6.7 Σημειώνεται, συναφώς, ότι βάσει του άρθρου 25 του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών, οι διατάξεις του εν λόγω Νόμου δεν εφαρμόζονται στην Κυβέρνηση της Δημοκρατίας ή σε οποιοδήποτε Τμήμα της. Συνεπώς, ούτε και οι πιο πάνω Κανονισμοί που έχουν εκδοθεί με βάση τις εξουσίες που παρέχει στο Υπουργικό Συμβούλιο το άρθρο 19 του Νόμου, δεν δύναται να τυγχάνουν εφαρμογής στην περίπτωση της Κυβέρνησης ή Τμημάτων της (πχ. Υπουργεία).

7. Διαπιστώσεις

7.1 Σύμφωνα με το Άρθρο 28 της Οικουμενικής Διακήρυξης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, ο καθένας έχει το δικαίωμα να συμμετέχει ελεύθερα στην πνευματική ζωή της κοινότητας, να χαιρέται τις καλές τέχνες και να μετέχει στην επιστημονική πρόοδο και στα αγαθά της.

7.2 Το εν λόγω δικαίωμα, όσον αφορά στα ΑμεΑ, κατοχυρώθηκε και εξειδικεύθηκε περαιτέρω με τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες, βάσει της οποίας αναγνωρίζεται το δικαίωμα των ΑμεΑ για ισότιμη συμμετοχή στην πολιτιστική ζωή και σε ψυχαγωγικές δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου.

7.3 Απαραίτητη δε προϋπόθεση για την άσκηση του εν λόγω δικαιώματος από τα ΑμεΑ, είναι η προσβασιμότητα τους στους χώρους και τις εγκαταστάσεις όπου διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις, καθώς

⁶⁰ Παράγραφος 3.139 του Παραρτήματος III

⁶¹ Παράγραφοι (2) και (3) του Κανονισμού 61HA

και η παροχή κατά τη διάρκεια των θεατρικών παραστάσεων, εύλογων προσαρμογών σε όλα τα ΑμεΑ, ανεξαρτήτως της αναπηρίας τους, ώστε οι παραστάσεις να καθίστανται προσβάσιμες.

7.4 Κατά τις επιτόπιες επισκέψεις που πραγματοποιήθηκαν σε χώρους και εγκαταστάσεις όπου διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις, διαπιστώθηκε, από τις επαφές Λειτουργού του Γραφείου μας με αρμόδιους Λειτουργούς των φορέων οι οποίοι τους διαχειρίζονται, η ευαισθητοποίηση τους για την παροχή κάθε δυνατής διευκόλυνσης στα ΑμεΑ που τους επισκέπτονται, ώστε να παρέχεται στα ΑμεΑ μια επαρκής αλυσίδα πρόσβασης από το χώρο στάθμευσης μέχρι και το χώρο στον οποίο διεξάγονται οι θεατρικές παραστάσεις.

7.5 Στις πλείστες όμως των περιπτώσεων, διαφάνηκε ότι η υπό αναφορά αλυσίδα πρόσβασης προορίζεται αποκλειστικά και είναι επικεντρωμένη στις ανάγκες των ΑμεΑ με κινητική αναπηρία και απουσιάζουν οποιεσδήποτε προσαρμογές που θα διευρύνουν την προσβασιμότητα και στα άτομα με αναπηρίες πέραν της κινητικής.

7.6 Δηλαδή, ενώ όλοι οι χώροι (πλην του αμφιθεάτρου της Σχολής Τυφλών και του Κινηματοθέατρου Παλλάς) διαθέτουν χώρους στάθμευσης για ΑμεΑ, έστω και, σε ορισμένες περιπτώσεις, χωρίς επαρκή και κατάλληλη σήμανση με το διεθνές σύμβολο αναπηρίας, και είναι σχετικά ομαλή η διαδρομή απ' αυτούς μέχρι και τις ράμπες πρόσβασης στις εισόδους των θεάτρων/αμφιθεάτρων, από την εν λόγω διαδρομή απουσιάζουν παντελώς οι οδηγοί όδευσης τυφλών ή/και οποιεσδήποτε άλλες διευθετήσεις που θα διευκολύνουν τη διέλευση των εν λόγω ΑμεΑ μέχρι τις ράμπες πρόσβασης. Παρομοίως, στο εσωτερικό των εν λόγω χώρων, δεν υπάρχει οποιαδήποτε σήμανση ή άλλου είδους ρύθμιση σε μορφή προσβάσιμη από άτομα με οπτική αναπηρία ή με μειωμένη όραση για να συμβάλλει στη διευκόλυνση του προσανατολισμού τους στο χώρο και την καθοδήγηση τους μέχρι τις αίθουσες/χώρους στους οποίους διεξάγονται οι θεατρικές παραστάσεις.

7.8 Εντός των αιθουσών/χώρων στους οποίους διεξάγονται οι θεατρικές παραστάσεις, υπάρχουν διαμορφωμένες θέσεις για ΑμεΑ, αλλά στις πλείστες των περιπτώσεων είναι πολύ λίγες εν συγκρίσει με το συνολικό αριθμό των θέσεων και βρίσκονται σε προκαθορισμένο σημείο των εν λόγω αιθουσών/χώρων, με επακόλουθο να μην παρέχεται στα ΑμεΑ το δικαίωμα της επιλογής του σημείου από το οποίο επιθυμούν να παρακολουθήσουν την παράσταση. Περαιτέρω δε, στις περιπτώσεις που οι θέσεις που είναι διαμορφωμένες για ΑμεΑ βρίσκονται αποκλειστικά στο πίσω μέρος της αίθουσας/χώρου στον οποίο διεξάγονται οι θεατρικές παραστάσεις, καθίσταται δυσχερής η παρακολούθηση των παραστάσεων από τα άτομα με μειωμένη όραση και ακοή. Παράλληλα, δεν υπάρχουν πάντοτε διαθέσιμες θέσεις για τους συνοδούς των ΑμεΑ πλησίον των θέσεων που είναι διαμορφωμένες για τα ΑμεΑ.

7.9 Επί του προκειμένου σημειώνεται η περίπτωση του αμφιθεάτρου της Σχολής Τυφλών όπου, πέραν της μη προώθησης εκ μέρους του ΘΟΚ της διαμόρφωσης θέσεων για ΑμεΑ σε άλλο χώρο των κερκίδων πλην του

διαδρόμου στο πίσω μέρος τους, με επακόλουθο να καταστρατηγείται το δικαίωμα των ΑμεΑ να παρακολουθήσουν τις παραστάσεις του από τη θέση της επιλογής τους, ο συγκεκριμένος χώρος πολύ πιθανόν να μην είναι ο πλέον κατάλληλος για την παρακολούθηση των παραστάσεων του. Συγκεκριμένα, πέραν της δυσκολίας πρόσβασης των ΑμεΑ στο αμφιθέατρο που έχει ήδη διαπιστωθεί από την επιτόπια έρευνα, ο εν λόγω χώρος βρίσκεται μακριά από τη σκηνή/ορχήστρα και ενδεχομένως να δυσχεραίνει την παρακολούθηση των παραστάσεων του ΘΟΚ από άτομα με μειωμένη όραση και ακοή, ενώ, παράλληλα, λόγω του περιορισμένου πλάτους του διαδρόμου, δεν παρέχει οποιαδήποτε εγγύα άνεσης και ασφάλειας για τα ΑμεΑ που διακινούνται με τροχοκάθισμα όταν βρίσκονται στο συγκεκριμένο σημείο του αμφιθεάτρου.

7.10 Σημειώνεται, δε, ότι οι θέσεις για ΑμεΑ εντός των αιθουσών/χώρων στους οποίους διεξάγονται οι θεατρικές παραστάσεις, δεν είναι πάντα κοντά στις εξόδους κινδύνου ή/και οι εξοδοί κινδύνου, λόγω του σχεδιασμού των εν λόγω αιθουσών/χώρων, δεν είναι προσβάσιμες από τα ΑμεΑ. **Καθίσταται, συνακόλουθα, προφανές ότι σε περίπτωση οποιουδήποτε κινδύνου, δεν θα είναι εφικτή με οποιοδήποτε τρόπο η διαφυγή με ασφάλεια των ΑμεΑ, ιδίως δε όσων διακινούνται με τροχοκάθισμα.**

7.11 Αναφορικά με την καθολικότητα της προσβασιμότητας των θεατρικών παραστάσεων του ΘΟΚ, σε σχέση με την οποία ο ΘΟΚ πληροφόρησε το Γραφείο μας ότι εξετάζει το ενδεχόμενο διερμηνείας των παραστάσεων του στη νοηματική γλώσσα, ως επίσης και ότι εφαρμόζει συγκεκριμένο πρόγραμμα παροχής πρόσβασης των ατόμων με οπτική αναπηρία στο περιεχόμενο των παραστάσεων, το οποίο όμως χρήζει βελτίωσης μέχρι την προσέγγιση του επιθυμητού αποτελέσματος. Σημειώνεται βέβαια ως πρώτο βήμα για βελτίωση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ, η απόφαση του ΘΟΚ για προβολή υπερτίτλων σε κάποιες παραστάσεις του.

7.12 Η περίπτωση του **Almeida Theatre** που παρατίθεται ως παράδειγμα καλής πρακτικής στην έκθεση της EBU, η οποία αφορά την πρόσβαση στο περιεχόμενο των παραστάσεων αποτελεί ένα προκαταρκτικό στάδιο για την προσβασιμότητα των ατόμων με οπτική αναπηρία ή/και μειωμένη όραση στις θεατρικές του παραστάσεις. Η εν λόγω προσβασιμότητα συμπληρώνεται με την παροχή στα άτομα αυτά **ακουστικής περιγραφής** κατά τη διάρκεια των παραστάσεων ενώ, για να καθίσταται εφικτή η παρακολούθηση των παραστάσεων από άτομα με ακουστική αναπηρία ή/και μειωμένη όραση, εντός της αίθουσας του θεάτρου υπάρχει οθόνη όπου προβάλλονται τα λόγια των ηθοποιών και παρέχονται πληροφορίες για τα ηχητικά εφέ και τη μουσική της παράστασης.

7.13 Με την εφαρμογή των **περί Οδών και Οικοδομών (Τροποποιητικοί) Κανονισμών το 2017**, έχουν καθοριστεί συγκεκριμένα πρότυπα τόσο σε σχέση με τα επίπεδα προσβασιμότητας των θεάτρων και, γενικότερα, των χώρων συνάθροισης κοινού, τα οποία θα διευκολύνουν την προσβασιμότητα των ΑμεΑ στους εν λόγω χώρους, ανεξαρτήτως της αναπηρίας τους, καθώς και την πρόσβαση τους στις παραστάσεις καθεαυτές. Με τους εν λόγω Κανονισμούς φαίνεται δηλαδή ότι έχουν γίνει βήματα προς συμμόρφωση με

τις επισημάνσεις στο Γενικό Σχόλιο με Αρ. 2 (2014) της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες του ΟΗΕ, για τον καθορισμό προτύπων προσβασιμότητας με γνώμονα την ποικιλομορφία των ΑμεΑ.

7.14 Όπως, όμως, έχει ήδη επεξηγηθεί, οι **εν λόγω Κανονισμοί δεν τυγχάνουν εφαρμογής στις περιπτώσεις υφιστάμενων οικοδομών** (υπό εξέταση θέατρα και χώροι στους οποίους διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις) πάρα μόνον στην περίπτωση υποβολής αίτησης για προσθηκομετατροπές ή/και επισκευή τους, ούτε στην περίπτωση τέτοιων οικοδομών που ανήκουν στην Κυβέρνηση (πχ. **αμφιθέατρο Σχολής Τυφλών και Κινηματοθέατρο Παλλάς**). Δηλαδή, στις περιπτώσεις αυτές, με βάση τους πιο πάνω Κανονισμούς, δεν υπάρχει οποιαδήποτε υποχρέωση για τη διενέργεια τροποποιήσεων στα υφιστάμενα θέατρα και χώρους στους οποίους διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις, ώστε να πληρούν οποιουδήποτε κανόνες τυποποίησης και πρότυπα που θα τα καθιστούν προσβάσιμα από ΑμεΑ. **Η υποχρέωση όμως αυτή ανακύπτει από τη Σύμβαση, βάσει της οποίας οι φορείς που διαχειρίζονται τους εν λόγω χώρους υποχρεούνται να προβούν στη διενέργεια περαιτέρω διευθετήσεων για τη βελτίωση της προσβασιμότητας τους**, καθώς και από την εισήγηση στο Γενικό Σχόλιο με Αρ. 2 (2014) της Επιτροπής για άρση εντός καθορισμένης προθεσμίας των εμποδίων προσβασιμότητας.

7.15 Σε σχέση δε με το περιστατικό της 24^{ης} Φεβρουαρίου στο θέατρο του ΘΟΚ, σημειώνεται ότι, αφ' ης στιγμής η παραπονούμενη βρίσκονταν στο χώρο του θεάτρου πριν από την έναρξη της παράστασης, γεγονός που δεν έχει διαψεύσει ο ΘΟΚ, έστω και αν δεν είχε κάνει κράτηση για τη συγκεκριμένη παράσταση, δεν θα πρέπει να αποδίδεται το περιστατικό ως «ατυχές» λόγω του ότι η αυτή δεν είχε εισέλθει στο θέατρο από την κεντρική του είσοδο αλλά από το την είσοδο του προσωπικού, **καθότι η συγκεκριμένη διευθέτηση έχει γίνει από τον ίδιο το ΘΟΚ λόγω της γειννίας του εν λόγω χώρου με τους χώρους στάθμευσης των ΑμεΑ**. Συνακόλουθα, αφού ο ΘΟΚ επιτρέπει την πρόσβαση των ΑμεΑ από την υπό αναφορά είσοδο, **θα πρέπει να παρέχει και τις κατάλληλες οδηγίες προσανατολισμού των ΑμεΑ στο χώρο, μέσω κατάλληλης σήμανσης, για να κατευθύνονται προς τα ταμεία του θεάτρου και να εισέρχονται στην αίθουσα του θεάτρου από την κεντρική της είσοδο**.

8. Συστάσεις - Εισηγήσεις

8.1 Η διασφάλιση της προσβασιμότητας των ΑμεΑ στο δομημένο περιβάλλον, περιλαμβανομένων των χώρων που σχετίζονται με την πολιτιστική ζωή, την αναψυχή και την ψυχαγωγία, αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την πλήρη και χωρίς διακρίσεις προώθηση της ανεξάρτητης διαβίωσης των ΑμεΑ και της πλήρους ένταξης και συμμετοχής τους στην κοινωνία. Για το λόγο αυτό, τα Κράτη οφείλουν να προωθούν τον **καθολικό σχεδιασμό** των υπηρεσιών που παρέχονται στο συγκεκριμένο τομέα, ώστε οι εν λόγω υπηρεσίες και αγαθά να είναι πλήρως προσβάσιμες από τα ΑμεΑ, ανεξαρτήτως της αναπηρίας τους, καθώς και την παροχή εύλογων

προσαρμογών στα ΑμεΑ για να τα καθιστούν ικανά να απολαμβάνουν τις υπηρεσίες και αγαθά αυτά σε ισότιμη βάση με τα άλλα άτομα.

8.2 Προς τούτο δε, σημειώνονται η αναγνώριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στα πλαίσια της **Ευρωπαϊκής Στρατηγικής για την Αναπηρία 2010 – 2020**, ότι στα θεμελιώδη δικαιώματα των ΑμεΑ συμπεριλαμβάνεται και το δικαίωμα για πλήρη πρόσβαση σε πολιτιστικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες, με το οποίο διευρύνεται η συμμετοχή των ΑμεΑ στην κοινωνία.

8.3 Ως εκ τούτου και για την προώθηση των προαναφερθέντων και για την πραγμάτωση του δικαιώματος των ΑμεΑ για ισότιμη πρόσβαση στους χώρους και τις εγκαταστάσεις όπου πραγματοποιούνται πολιτιστικές και ψυχαγωγικές δραστηριότητες, περιλαμβανομένων των θεατρικών παραστάσεων και για την πλήρη πρόσβαση των ΑμεΑ στις εν λόγω παραστάσεις, θα πρέπει να συντελεστούν τα εξής:

- Οι υπηρεσίες/αρχές/φορείς που κατέχουν ή/και διαχειρίζονται χώρους στους οποίους διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις, να προβούν, σε συνεννόηση και διαβούλευση με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις ΑμεΑ, στις αναγκαίες ενέργειες για τη διασφάλιση:
 - Απρόσκοπτης αλυσίδας πρόσβασης από τους χώρους στάθμευσης μέχρι και τους εν λόγω χώρους, για όλα τα ΑμεΑ, ανεξαρτήτως της αναπηρίας τους.
 - Της ύπαρξης ικανοποιητικού αριθμού χώρων στάθμευσης για ΑμεΑ σε κοντινή απόσταση από τις εισόδους των εν λόγω χώρων.
 - Της ύπαρξης ικανοποιητικού αριθμού θέσεων για ΑμεΑ, καθώς και για τους συνοδούς τους, εντός των εν λόγω χώρων.
 - Ότι οι εν λόγω θέσεις δεν βρίσκονται μόνο σε συγκεκριμένο σημείο των εν λόγω χώρων αλλά, όπου και όταν είναι τεχνικά εφικτό, σε διαφορετικά σημεία και επίπεδα.
 - Ότι είναι **ανά πάσα στιγμή εφικτή η πρόσβαση των ΑμεΑ στις εξόδους κινδύνου.**
 - Ότι τόσο εκτός όσο και εντός των εγκαταστάσεων τους θα υπάρχει επαρκής και **ικανοποιητική σήμανση** σε κατάλληλες μορφές για διευκόλυνση του προσανατολισμού και της μετακίνησης όλων των ΑμεΑ, ανεξαρτήτως της αναπηρίας τους.
 - Ότι οι παραστάσεις στους χώρους που κατέχουν ή/και διαχειρίζονται και σ' αυτούς διεξάγονται θεατρικές παραστάσεις, θα καταστούν πλήρως προσβάσιμες από ΑμεΑ με οπτική και ακουστική αναπηρία.

Επιμέρους Παρατηρήσεις :

- Οι διαχειριστές των θεατρικών εγκαταστάσεων , σε συνεννόηση και διαβούλευση με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις ΑμεΑ θα πρέπει:
 - Να εξετάσουν τρόπους ώστε οι παραστάσεις του να καταστούν πλήρως προσβάσιμες από ΑμεΑ με οπτική και ακουστική αναπηρία.
 - Να παράσχουν σαφείς οδηγίες σε όλο το προσωπικό του αναφορικά με τον τρόπο χειρισμού των ΑμεΑ.
 - Να τερματίσουν την πρακτική να απαιτούν την εκ των προτέρων ενημέρωση από τα ΑμεΑ που επιθυμούν να παρακολουθήσουν τις παραστάσεις του, καθότι κάτι τέτοιο δεν συνάδει με τις επισημάνσεις στο Γενικό Σχόλιο με Αρ. 2 (2014) της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες του ΟΗΕ, ότι η προσβασιμότητα στα ΑμεΑ θα πρέπει να παρέχεται ακόμη και προτού αυτά αποταθούν στην υπηρεσία (στην προκειμένη περίπτωση ο ΘΟΚ) για να μεταβούν στο χώρο της.
 - Να φροντίζουν όπως ανά πάσα στιγμή, ακόμη και ελάχιστο χρόνο πριν την έναρξη των παραστάσεων του, να υπάρχει διαθέσιμος αριθμός θέσεων για ΑμεΑ εντός των θεάτρων, για την περίπτωση που τα εν λόγω άτομα προσέλθουν στο χώρο της παράστασης αργοπορημένα, ως επίσης και για να μην ακυρώνεται το ωφέλημα που προσφέρει στα ΑμεΑ η Ευρωπαϊκή Κάρτα Αναπηρίας για ελεύθερη είσοδο στις παραστάσεις του ΘΟΚ.
- Σε σχέση με το **αμφιθέατρο της Σχολής Τυφλών**, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και σε συνεννόηση και διαβούλευση με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις ΑμεΑ:
 - Να εξετάσουν τρόπους αναβάθμισης των εγκαταστάσεων του ώστε να είναι καταστεί πραγματικά προσβάσιμο από όλα τα ΑμεΑ.
 - Να προωθήσουν τη διαμόρφωση χώρων στάθμευσης για ΑμεΑ.
 - Να επανεξετάσουν τρόπους διαμόρφωσης θέσεων για ΑμεΑ και σε άλλο χώρο του αμφιθεάτρου, πλην του διαδρόμου στο πάνω μέρος των κερκίδων και να προβούν στις αναγκαίες διευθετήσεις ώστε η παρακολούθηση παραστάσεων από τον εν λόγω διάδρομο να γίνεται με άνεση και ασφάλεια.
- Αναφορικά δε με το **Κινηματοθέατρο Παλλάς**, το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού να εξετάσει, σε συνεννόηση με το Υπουργείο Άμυνας,

τρόπους ώστε η σκοπιά που βρίσκεται μπροστά από το θέατρο να μην παρεμποδίζει την ασφαλή χρήση του πεζοδρομίου που οδηγεί στο θέατρο.

- Το **Ρ.Ι.Κ.** να επισπεύσει την κατασκευή χώρων υγιεινής για ΑμεΑ στο θεατράκι του, ως επίσης και ο **Δήμος Λακατάμιας** στο Δημοτικό αμφιθέατρο.
- Το Υπουργείο Εσωτερικών να εξετάσει, σε συνεννόηση και διαβουλεύσεις με τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις ΑμεΑ, το ενδεχόμενο τροποποίησης των περί Οδών και Οικοδομών Κανονισμών ώστε να περιληφθεί σ' αυτούς πρόνοια αναφορικά με τις ήδη υφιστάμενες εγκαταστάσεις που δεν πληρούν τις πρόνοιες της Σύμβασης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες και δεν συμμορφώνονται με τις επισημάνσεις στα προαναφερθέντα Γενικά Σχόλια της Επιτροπής για τα Δικαιώματα των Ατόμων με Αναπηρίες του ΟΗΕ, αναφορικά με την προσβασιμότητα των ΑμεΑ και την εφαρμογή προτύπων προσβασιμότητας.

Η Έκθεση θα υποβληθεί στους Γενικούς Διευθυντές των Υπουργείων Εσωτερικών και Παιδείας και Πολιτισμού, στην Πρόεδρο του Διοικητικού Συμβουλίου του ΘΟΚ, στους Δημάρχους των προαναφερθέντων Δήμων, στο Γενικό Διευθυντή του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου και αντίγραφα της θα κοινοποιηθούν στους Προέδρους της ΚΥ.Σ.Ο.Α. της Ο.ΠΑ.Κ. και στην κ. Π., για ενημέρωση.

Μαρία Στυλιανού – Λοττίδη
Επίτροπος Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων